

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΕΥΝΑΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἑσπεριακοῦ Δοχ. 30

Ἀμερικανῆς Δολ. 1

Πτυχ. ἱεροῦς ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β' Κορ. γ'. 6').

Κύριοι συνδρομηταί,

Ἵνα δυνηθῶμεν ν' ἀντικρύσωμεν τὰς μεγάλας δαπάνας μας, διότι ἡ ἐκδοσις τῆς «Νέας Ζωῆς» δὲν ἀποτελεῖ κερδοσκοπικὴν ἐπιχείρησιν, Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἐμβᾶ σιτὴν τὴν μικρὰν συνδρομὴν Σας, ἄνευ ἀναβολῆς.

Τοῦτο θ' ἀποδείξῃ δι' ἐκτιμᾶτε τοὺς κόπους μας καὶ τὴν προσπάθειάν μας νὰ φανῶμεν ὠφέλιμοι. Ἀποδείξατε δι' τὴν λαμβάνετε τὴν «Νέαν Ζωὴν» πορὰ διότι τὴν ἐκτιμᾶτε καὶ ἐπιθυμεῖτε ἢ ἐκδοσίς της νὰ γίνῃ ὡρὴν ὅσον τὸ δυνάτον περισσότερον.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

ΣΥΝΕΧΙΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΠΙΣΤΟΥΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΙ-

ΣΤΕΥΟΝΤΟΣ ΔΙΑΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ

Α.—Προκειμένου τώρα νὰ συνεχίσωμεν τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς πραγματικότητος, ἢ μὴ, τῶν θαυμάτων καὶ τῆς σκοπιμότητος αὐτῶν ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης περὶ θαυμάτων γραφέντων, ὑπεδήλου ἄρα γε οὗτος δι' ὅσων εἶπεν, ἀπιστίαν εἰς τὰ ἀναγραφόμενα εἰς τὸ Εὐαγγέλιον θαύματα, ἢ παρενόηθη;

Π.—Ἐὰν διὰ τῶν φράσεων του, «...πρέπει νὰ λείψῃ τὸ πνεῦμα τῆς καταχρήσεως τῶν θαυμάτων θαυμάτων τὰ ὅποια ἀντιτιθέμενα εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους κλπ, πρὸς τοὺς εἰς τὴν νεολαίαν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὸ σύνολον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποτελεῖ σύστημα μυθολογίας...» καὶ «πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ὅγκου τῶν ὑπερφυσικῶν ἀφηγήσεων ἐκ τῶν Εὐαγγελίων κλπ.» ὁ Σεβασμ. Καζάνης δὲν ἐννοοῦσεν ὅτι εἶπε, —δηλ. ἄρνησιν ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ ἐνήργησαν ὑπερφυσικὰς ἰάσεις, ἀναστάσεις, κλπ. τὰ ὅποια οὐδὲ οἱ πρῶτοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡμφισβήτησαν, — διατὶ μεχρι τοῦδε δὲν εἶπε τί ἐννοοῦσεν, καὶ ἀφήκεν οὕτω νὰ τὸν παρεξηγήσωσιν, νὰ τὸν κατηγορήσωσιν ἐπὶ ἀπιστίᾳ, καὶ τὸν εἰσαγάγωσιν εἰς δίκην ἐπὶ ἀμαρτήματι;

Α.—Καὶ ἐπιδοκιμάζετε σεις τὸ τοιοῦτον κατ' αὐτοῦ μέτρον, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς ἄρνηται ὅσα ὡς λέγετε οὐδὲ οἱ πρωτόγονοι κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ πολέμιοι δὲν ἠρνήθησαν, καὶ πόθεν εἰσθε δίδαισι διὰ τὸ δεύτερον τοῦτο:

Π.—Ἀφήσατε νὰ σᾶς ἀπαντήσω ἐπὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐρωτήσεώς σας, καὶ κατόπιν ἐπὶ τοῦ δευτέρου. Ἡμεῖς ὄντες κεκηρυγμένοι ὑπὲρ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐλευθέρως συζητήσεως καὶ ἀποδείξεως ἐπὶ παντὸς ζητήματος, δὲν ἐπιδοκιμάζομεν διόλου τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν ἔστω καὶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, ὁ καίουμένου νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἐκδοχὰς ποινικὰς τοῦ ἀποφάσεις διὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Ἐν σαρκὶ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατεύμεθα· τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθάρσεις ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαίροντες καὶ πᾶν ὅψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ· λέγει ὁ Παῦλος (Β'. Κορινθ. ι' 3—5). Καὶ εἰς τοιαῦτα ὅπλα ἀντὶ ποινικῶν δίκων ὤφειλον νὰ προσφύγωσιν οἱ κατήγοροί του. Καὶ τοῦ μὴ Χριστιανοῦ Σωκράτους ἀκόμη ἡ συνείδησις διέδλεπε τὸ ἄτοπον καὶ παράλογον τῶν τοιούτων μέτρων κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων. «Τῶν τοιούτων ἀκουσῶν ἀμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἔστί» ἔλεγεν πρὸς τὸν κατήγορόν του Μίλιτον, «ἀλλ' ἰδὲ λαβόντα διδάσκειν καὶ νοθεύειν... οὐ δὲ δεῦρο εἰσάγετε οὐ νόμος ἐστὶν τοὺς κολάσεως θεομένου, ἀλλ' οὐ μαθήσεως.» (Ἀπολ. Σωκράτους). Τώρα ὅσον ἀφορᾷ τὴν βεβαιότητα ἡμῶν περὶ τῆς στάσεως τῶν πρώτων πολεμίων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς πραγματικότητος ἢ μὴ τῶν θαυμάτων, αὕτη εἶναι οἷα ἡ στάσις πολλῶν δικηγόρων τῆς σήμερον ἀπέναντι τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ἀποδείξεων τῶν ἀντιπάλων των. Δὲν ἀρνοῦνται μὲν τὸ γεγονὸς τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων, ἀλλ' ἀρνοῦνται ὅτι αὗται ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀποδείκνυσιν τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἀντιδίκου των. «Οὗτος ἐκβάλλει μὲν δαιμόνια, (ἀλλὰ) διὰ τοῦ Βεελζεβούλ τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων (Ματθ. ιβ'. 24) Οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν.»

(Ἰωάνν. ια'. 48). Ὁ Κέλσος καὶ Πορφύριος, εἰς τὰ διασωζόμενα ἔργα των, δὲν ἀρνοῦνται μὲν τὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ὑπερφυσικά γεγονότα, ἀποδίδουσιν δὲ αὐτὰ εἰς τὴν νεκρομαντείαν. Αὐτὴ δὲ ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἀκόμη ἡπροσφιλεῖ θεωρία τῶν Ἑβραίων διὰ τὴν ἐξηγήσιν των θυμάτων. Εἰς τὸν παρ' Ἰουστίνου διάλογον μετὰ τοῦ Ἰουδαίου Τρύφωνος, ὁ δευτέρως οὗτος ἀντιτάσσει διὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ ἐνηργήθησαν διὰ τῆς μαγείας. Τὸ Βαθυλωνιακὸν Ταλμούθ γράφει ὅτι ὁ Ἰησοῦς κατεδικάσθη, διότι ἐνήργει ἔργα μαγείας, φαρμακείας, καὶ μαντείας, δι' ὧν ἐπεισε καὶ ἀπεπλάνησε τὸν Ἰσραήλ. Ὁ Ἰῶδης τῆς Στάδα (τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου) μετέφερε τὴν τέχνην τῆς μαγείας καὶ γοητείας ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐντὸς τομῆς τὴν ὁποίαν ἔκαμεν εἰς τὸ δέρμα τοῦ ὅπως ἀποφύγῃ τὴν αὐστηράν ἐπιτήρησιν τῶν Μάγων διὰ τὴν μὴ ἐξαγωγήν των διδύλων των.» Ἀλλὰ δὲ Ἑβραϊκά ἔργα τοῦ 10ου καὶ 12ου αἰῶνος πραγματευόμενα τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ, ἐξηγοῦσι τὰ παρ' αὐτοσημεῖα διὰ τοῦ (κατ' αὐτοὺς) γεγονότος ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθὲ ποτε λάθρα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων, ὅθεν ἔκλεψε τὸν λίθον ἐφ' οὗ ἀνεγράφετο τὸ ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ ὄνομα, ἀνέγραψεν αὐτὸ ἐπὶ μεμβράνης, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως ἔκρυψεν ἐντὸς ὅπως διανοιγείσης παρὰ τοῦ Ἰδίου εἰς τὸ σῶμά του, τὴν πληγὴν τῆς ὁποίας τὸ ἄγιον ὄνομα ἐθεράπευσε ἀμέσως, καὶ ἡ δύναμις τοῦ ὁποίου ἐνήργει τοῦ λοιποῦ ὅλα τὰ παρ' αὐτοῦ γινόμενα σημεῖα καὶ τέρατα». Αἱ περὶ τοιούτων λοιπῶν σημείων ἢ θαυμάτων μαρτυραὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν εἶναι ἀκράδαντος ἀπόδειξις τῆς ἀπ' ἀρχῆς ἐδριαιωθεῖσης δεδαιότητος καὶ πεποιθήσεως, ἥτις μετεδόθη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς πηγείου ζωῆς Του, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπετέλεσεν ἔργα τὰ ὅποια διεκύρηνεν ὅτι προήρχοντο ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ τὰ ὅποια, οὐδεὶς πιστεύων ταῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ πόθεν ταῦτα προήρχοντο.

A.—Καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν, ἢ ποῖα ἀνάγκη παρίστατο τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν τοιούτων θυμάτων;

Π.—Ἐν πρώτοις ἡ σκῆψις ἀντίληψις τῆς ὑπάρξεως καὶ προσωπικότητος τοῦ Θεοῦ ὡς χωριστῆς καὶ διακεκριμένης ἀπὸ τῆς φύσεως, μόνον διὰ θύματος δύναται ν' ἀποκτηθῇ. Ἡ γενικὴ ἐτυμολογία καὶ διαπίστωσις Χριστιανῶν τε καὶ μὴ Χριστιανῶν συγγραφῶν σπουδαστῶν τῆς ἱστορίας τῶν θρησκείων καὶ τῶν γραφῶν τοῦ Βραχμανισμοῦ, τοῦ Βουδισμοῦ κλπ. εἶναι: ὅτι ἡ ὑπαρξὶς προσωπικοῦ Θεοῦ, εἶναι στοιχεῖον εἰσχωρὲν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἰδέαν ὅλων τῶν λαῶν ἐκ τῶν Σημιτικῶν θρησκειῶν, ἐκ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ἐάν δὲ κατὰ τὴν ἐντόνω μεταφορικὴν γλῶσσαν τοῦ ψαλμῶδου «ὁ Θεὸς ἔκλινε τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατέβη» ἐάν μὴ ἀπεκάλυπτε τὴν ὑπαρξὶν καὶ πρόνοιαν καὶ ἐπεμβασιν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν τυχῶν τῶν πλασμάτων αὐτοῦ διὰ τῶσαν καὶ τοιούτων σημείων καὶ τεκμηρίων, ἐν τῇ πρὸς τὸν λαὸν αὐτὸν πολιτείᾳ Του, οὐδεμία ὑπάρχει πιθανότης ὅτι ὁ Ἰουδαϊσμός θά διέφερεν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, τῶν ἄλλων θρησκευμάτων, τοῦ τε πολιτισμένου καὶ ἡμιπολιτιστοῦ κόσμου. Καθότι ἡ ἀναπόδραστος ροπὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τῶν πρώτων δημάτων τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μορφώ-

σεως του, ὑπῆρξε γενικῶς, ἡ συνταύτισις τῆς θείας δυνάμεως πρὸς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, δηλ. πρὸς τὴν φύσιν. Ἀδόμη καὶ τῆς ὑψηλῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἡ πέραν ἑνὸς προσωπικοῦ Θεοῦ ἰδέα, εἶναι ὅλως ἡμιτελής καὶ αἰνιγματώδης τοιαύτη. Ἡ ἰδέα τῆς προσωπικότητος πανσόφου, παντεπόπου καὶ Πανιοδυνάμου Νομοθέτου καὶ Κυβερνήτου τοῦ Σύμπαντος, τὴν ὁποῖαν ἐνεστερνίσθη πλήρως πλέον ἢ λογικευομένη ἀνθρωπίνη συνείδησις, ἡ ὁλὸν ἐπικυρουμένη ὑπὸ τῆς τὰ πάντα ἐρευνώσεως καὶ μελετήσεως ἐπιστήμης—παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης θρησκείας ἢ φιλοσοφίας ἐκκληροδοτήθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, εἰμὴ ὑπὸ τῆς δι' ὑπερφύων πειστηρίων καὶ ἐνδείξεων γνωρισάσης ταύτην ὡς ἄμεσον οὕτω ἀποκάλυψιν ἑαυτοῦ εἰς αὐτοὺς, —εἰς τοὺς λαοὺς δηλονότι Σημιτικῆς ἢ Ἑβραϊκῆς θρησκείας καὶ φιλοσοφίας, ἥτις διήκει διὰ τῶν Ἑβραϊκῶν καὶ Χριστιανικῶν Γραφῶν, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸ Κοράνιον. Πᾶσα δὲ τῆς τοιαύτης ἀποκαλύψεως ἄγνοια ἢ παραγνώρισις, παραδόξως, παρ' ὅλην τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου διακήρυξιν τῆς ὑγιαίνουσας φιλοσοφίας καὶ ἐπιστήμης—ἔχει ὡς ἀταβιστικὸν ἐπακόλουθον τὴν παράλογον ἐπ' ἀνόν τῶν ἀποκλειόντων τὸ ὑπερφυσικόν, εἰς τὸν πανθεϊσμόν ἢ τὴν ἀθεΐαν, ἥτοι τὴν πρωτόγονον τὸν ἀνθρώπου νοστρώπιαν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν!

A'.—Ἀλλ' οἱ Ἐπικούρειοι αὐτοὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας εἶχον συλλάβει ἀμυδρῶς καὶ διατυπώσαι τὴν ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως προσωπικοῦ Δημιουργοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ὅμως, λογικῶς, καθ' ὅμας, ἀπέκλειον τὴν ὑπερφυσικὴν ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ κόσμου ἐπέμβασιν, διατεινόμενοι ὅτι οὗτος ἐνέθηκεν ἀρχικῶς εἰς τὰ ἀρχικά στοιχειώδη ἀτομα τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς, τῆς αὐξήσεως, τῆς μεταλλαγῆς, τῆς ἀνανεώσεως—δύναμιν ἢ ὁποῖα, ἀνευ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτοῦ, νὰ δύναται νὰ γειτουργῇ ἀνεξαντλήτως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ χρόνου.

Π.—Ὁ,τι οἱ Ἐπικούρειοι συνεπῆραν σκεπτόμενοι ἐπὶ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ αἰτιατοῦ τῶν φαινομένων, ἦτο, ὡς λέγετε ὀρθῶς,—ἀμυδρὰ σύλληψις ἢ ὑπόθεσις ὑπάρξεως ἀρχικῆς Νοητικῆς Προσωπικότητος. Ἀλλὰ, ἀφοῦ ἡ Προσωπικὴ Αὐτὴ Ὀντότης διὰ σοφῶς καὶ παναγὰς εὐεργετικοὺς σκοποὺς ἐπροικοδόγησε τὴν ἄνυσιν καὶ ἀναίσθητον ὕλην μὲ τὴν ζωσιν καὶ ἀνεξάντλητον αὐτὴν δύναμιν, δὲν δύναται δι' ἐξίσου σοφῶς καὶ εὐεργετικῶς καὶ φιλανθρωπῶς λόγου καὶ αἰτίας ἢ νὰ ἔχῃ ἀναστελεῖ καὶ παραμερίσει τυχὴν ἢ παρεμβάλην ἐν αὐτῇ τὴν λειτουργίαν ἄλλης τινὸς ἀγνώστου ἡμῖν δυνάμεως εἰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου; Δύναται ἢ παντεπόπτῃς αὐτοῦ παρουσίᾳ καὶ διακυβέρνησιν τοῦ σύμπαντος νὰ παραμελῇ ἀδρανῆς; Δυνάμεθα νὰ σκεπτόμεθα περὶ αὐτοῦ ὡς αἰωνίως ἡρέμου καὶ ἀδιαφόρου, παρατηροῦντος ἀπαθῶς τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τοῦ μηχανισμοῦ τῶν ὁποίων ἐν ἀρχῇ ἔθεσεν εἰς κίνησιν, καὶ μηδὲν ἐπεμβαίνοντος ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς κτίσεως; Του; Καὶ δὲν εἶναι καταφανὲς ἐπέμβασις εἰς τὰς ἀρχικὰς αὐτὰς φυσικὰς δυνάμεις, καὶ ἀναστολὴ τῶν ὀρισθέντων ἀρχικῶν νόμων τῆς συστολῆς τῶν σωμάτων διὰ τοῦ φύχους, καὶ τῆς διαστολῆς διὰ τῆς θερμότητος, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ὕδατος διαστελλομένου, πρὸς φύσιν, διὰ τοῦ φύχους, τοῦ ἀν-

τιμονίου συστελλομένου, ἐπίσης παρὰ φύσιν, διὰ τῆς θερμότητος; Λέν εἶναι ἐπέμβασις πανσόφου προνοίας ἢ διὰ μέσου ψυχροτάτων ρευμάτων τοῦ ὠκεανοῦ ἀνεπηρέαστος διέλευσις τοῦ θερμοῦ ρεύματος τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, ἀνευ τῶν ὁποίων οὔτε βλάστησις, οὔτε ζωὴ θὰ ἦτο εἰς τὰς Βρετανικὰς Νήσους καὶ τὰς Σκανδιναυικὰς ἀκτὰς;

Λέν εἶναι ὅλα ταῦτα, καὶ πολλὰ ἄλλα φυσικὰ παρόμοια φαινόμενα, ὑπερφυσικὰ ἐπεμβάσεις καὶ ἐκδηλώσεις Παμφαντοῦς Προνοίας καὶ Προνοίας διὰ τὴν ζωὴν, τὴν εὐημερίαν καὶ εὐλογίαν τῆς Κτίσεώς Του; Καὶ ἂν τοιαύτας ἐπεμβάσεις Αὐτοῦ τὰς ὁποίας πᾶς τις ὀνομάζει φυσικὰ θαύματα βλέπετε εἰς τὴν ἀνουν κτίσιν, διὰ τί ἀποκλείετε παρανομίας ἐπεμβάσεις τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν **θαύματα**, ἐπεμβάσεις ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ζωῆς τῆς νοητικῆς Αὐτοῦ κτίσεως;

Α.—Τὰ ἀποκλείομεν διότι ἀντιτίθενται τόσοις τελείως εἰς τὴν συνήθη ἀνθρωπίνην πείραν τῶν καιρῶν μας καὶ ὅλων τῶν καιρῶν, ὥστε καὶ ἰσχυροτάτη μαρτυρία ἀκόμη δὲν δύναται νὰ τὰ καταστήσῃ πιστευτά.

Β.—Τότε δυσπιστήσατε καὶ ἀμφισβητήσατε καὶ τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας τελούμενα ὡς ἀνωτέρω φυσικὰ **θαύματα**. Ἀμφισβητήσατε καὶ τὰ πρὸ ἡμῶν ὑπερφυσικὰ τοιαῦτα, τὸ θαῦμα τῆς παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασιν ὅλων τῶν κοσμικῶν δυνάμεων, τῆς ὑπάρξεως καὶ δυνάμεως τῆς ἀνυψωτικῆς καὶ προσθετικῆς ἐνεργείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀμφισβητήσατε τὸ θαῦμα τῆς ὑπάρξεως καὶ καταδίκης τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ; Ἀμφισβητήσατε τὴν ἀδιόριστη τῆς Ἐκκλησίας, ἀμφισβητήσατε τὸ θαῦμα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν προφητειῶν; Ὅλα ταῦτα εἶναι **θαύματα** ὑπερφυσικά, καὶ θαύματα ἐν προόδῳ καὶ ἐνεργείᾳ, τόσοις, ὅσον ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἡ ἡ ἀνατολὴ καὶ δύσις τοῦ ἡλίου, ἡ ἀρχικὴ ἐμφάνισις καὶ λειτουργία τῶν ὁποίων θὰ ἦτο καιαπληκτικὸν βεβαίως γεγονὸς εἰς τοὺς πρώτον ἰδόντας ταῦτα ἀλλὰ σήμερον ἡ συνέχισις τοῦ ὑφισταμένου καὶ λειτουργοῦντος θαύματος οὐδεμίαν τοιαύτην κατάπληξιν ἐμποιεῖ εἰς τοὺς μὴ ἐπ' αὐτῶν διανοομένους, διὰ τὴν συνήθειαν, κατὰ τῆς ὁποίας καὶ ἡ ἰσχυροτάτη μαρτυρία ὅτι ταῦτα εἶναι ἔργα θαυμάτων, καὶ αὐτὰ ταῦτα θαύματα, δὲν ἰσχύει νὰ τὰ καταστήσῃ, ὡς λέγετε, πιστευτά. Καὶ θὰ ἦσαν ἀπείρως περισσότερο ἀπίστευτα, ἂν ἦσαν ὡς ἀξιοῖτε, συνήθους ἀνθρωπίνης πείρας γεγονότα. Αὐτὴ αὕτη ἡ ἰδέα τοῦ θαύματος προϋποθέτει τὸ ἀσύνηθές των—προϋποθέτει δηλ. γενικὴν φυσικὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἐν ὑπερβαίνονμένην μόνον κατὰ σπανιώτατα διαλείμματα, καὶ διὰ σημαντικωτάτους τινὰς λόγους καὶ σκοποὺς. Ἐὰν τὸ ὅτι ὀνομάζομεν **θαύματα** ἦτο σύνηθές τι, οὐδεμία καθεστηκυῖα φυσικὴ τάξις θὰ ὑπῆρχε, καὶ συνεπῶς οὐδὲν τὸ οὕτω ὀνομαζόμενον θαῦμα. Ὡς συνήθη γεγονότα, τὰ θαύματα θὰ ἀπετύγχανον ὁλοσχερῶς νὰ ἐφελεῖν τὴν προσοχὴν, νὰ προκαλέσῃσι σεβασμὸν καὶ θέσῃσι τὸ ἀνθρώπινον εἰς θέσιν προσοχῆς εἰς τὴν δι' αὐτῶν φωνὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς, πρὸς καθοδήγησιν, πρὸς παρηγορίαν των, κλπ.

Α.—Εἰς τίτλα θαύματα συνέτεινον νὰ ἐπιστήσωσιν τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου καὶ ποῖα ἢ καθοδήγησις καὶ παρηγορία δι' αὐτῶν εἰς τὸν κόσμον, τὴν ὁ-

ποῖαν ὁ Θεὸς δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ ἄλλως ὡς ἀξιοῖτε, εἰμὴ διὰ θαυμάτων;

Β.—Ἐπιτρέψατε νὰ σὰς ἀντερωτήσω, πρὸς ἀπάντησιν, ἂν νομίζετε οὐσιαστικῶς ἀδύνατον διὰ τὸν Παντοδύναμον νὰ θέσῃ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἀνωτέραν τινὰ ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν ἄλλην ἐκτὸς τοῦ συνήθους ἀνθρώπου. Ἐὰν ναί, τότε καὶ τὰ θαύματα εἶναι ἐξίσου ἀδύνατα. Ἄλλ' ἂν ἦτο δυνατόν δι' Αὐτὸν ν' ἀποστείλῃ εἰς τὸν κόσμον μεγαλύτερον τινὰ ἄνθρωπον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, θετικὸν φῶς καὶ διδασκαλίαν διὰ τὴν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ καθοδήγησιν του, καὶ ἄγνωστον φῶς, γνῶσιν καὶ βεβαιότητα διὰ τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν του,—τότε ἦτο ἐξ ἴσου δυνατόν εἰς Αὐτὸν νὰ συνδέσῃ μὲ τὴν ἔλευσιν καὶ τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴν τοῦ τοιοῦτου Σωτῆρος καὶ διδασκάλου φυσικὰ φαινόμενα, ἅτινα θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποδείξουν καὶ ἐπιβεβαιώσουν τὴν θέσιν Αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐφελεῖν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς Αὐτὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνακοινώσεων του. Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο εἰς κοινός,—καίτοι ὑπερτέρας σοφίας καὶ γνῶσεως,—ἄνθρωπος, οἰαδήποτε περὶ Θεοῦ, περὶ μελλούσης ζωῆς κλπ. διδασκαλίαν καὶ πεποιθήσεις Του δὲν θὰ εἶχε περισσotέραν βασικὴν ἀξίαν καὶ κύρος δι' ἡμᾶς, παρ' ὅσην ἔχει ἡ αὐθεντία οἰουδήποτε μεμορφωμένου καὶ λογιζομένου ἀνθρώπου. Θὰ ἦσαν ἀπλῶς γνῶμαι, ἀλλ' ὅχι ἀλήθειαι, λογιζομένης ἀλλ' ὅχι θετικῆς γνῶσεως. Ἄλλ' ἂν ὁ Θεὸς ἐμπραγματῶς ὑποδεικνύει Αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ Αὐτοῦ «Οὗτος εἶναι ὁ Ἀγγελιαφόρος Μου, δεχθήτε τοὺς λόγους Αὐτοῦ ὡς ἰδικούς μου», κατὰ τινὰ ἄλλον καταληπτὸν τρόπον θὰ ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ Αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὡς θεόπεμπτον Δουλόν Του, καὶ ἐπισημοποιήσῃ τὴν θέσιν Αὐτοῦ ἀποστολὴν ὡς ὑπερφυσικὴ διδασκαλὸς, εἰμὴ δι' ὑπερφυσίων τεκμηρίων, τ. ε. διὰ θαυμάτων; Οὕτω, ἐν τῇ διὰ τοιαύτης ὑπερφυσικῆς σφραγίδος πιστοποιουμένη διδασκαλίᾳ, Του, ἔχομεν πᾶσαν εἰρήνην, βεβαίαν καὶ ἀσφαλὴ καθοδήγησιν ἐν τῇ ὁπαύῃ καὶ συμμορφώσει ἡμῶν εἰς τοὺς λόγους Του, καὶ πᾶσαν χαρὰν καὶ παρηγορίαν ἐν ταῖς θλίψεσιν ἡμῶν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ καὶ διὰ τὴν δι' Αὐτοῦ εἰς φῶς ἀχθεῖσαν μέλλουσαν ζωὴν καὶ ἀθανασίαν.

Α.—Καὶ διατὶ ἀξιοῖτε ὅτι ἡ περὶ μελλούσης ζωῆς πεποιθήσις χαρὰ καὶ παρηγορία, ἤχθη εἰς φῶς διὰ θαυμάτων, ἢ διὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ πιστοποιηθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνθ' καὶ πρὶν Αὐτοῦ καὶ ἀνευ θαυμάτων εἰ μὴ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν ἐν τῇ φύσει ἀναλογίων, ἐπρεσβεύετο αὕτη ὑπὸ τῶν μεγαλύτερων φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος;

Β.—Τὸ ἀντικείμενον τῆς μελλούσης ζωῆς εἶναι ζήτημα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπόλυτος βεβαιότης δύναται νὰ προέλθῃ μόνον δι' ἀποκαλύψεως προφορικῆς ἢ δρατῆς—δηλ. διὰ λόγων φερόντων τὴν σφραγίδα τῆς θέας προελεύσεως, ἢ διὰ γεγονότων δεικνόντων ὅτι ὑπάρχει Ἕως ὑπέρτερος τοῦ θανάτου καὶ ἐξουσίαν ἔχων ἐπὶ τοῦ θανάτου, ὅστις ἐπανεδώκε τὴν ζωὴν εἰς νεκροὺς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐπὶ γῆς διαμονῆς καὶ δράσεώς του, ἀνέστη ὁ ἴδιος ἐκ τῶν νεκρῶν, τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τάφου, καὶ ἀπεδείχθη οὕτως ἀσφαλὴς ἐγγύησις καὶ ἀλήθεια εἰς τὸν κόσμον ὅτι εἶναι ὡς εἶπεν ἡ **Μόνη Ἀνάστασις καὶ Ζωὴ** τοῦ

κόσμου, και ὁ μέλλων νὰ ἀναστήσῃ και δώσῃ ζωὴν εἰς τὸν κόσμον ἐκ τοῦ θανάτου. Δὲν γνωρίζω δὲ πῶς ἢ μετὰ θάνατον ζωὴ θὰ ἡδύνατο νὰ δεδαιωθῇ ἄλλως εἰ μὴ διὰ θαύματος. Ἡ ἀρχαία φιλοσοφία ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐντόνου ἐφέσεως ἢ ἐπιθυμίας νὰ κατέχῃ καὶ νὰ μὴ χάσῃ τὴν ζωὴν τὴν ὑποῖαν ἄπαξ ἔλαβεν, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ φύσει ἀναλογιῶν συνεπέρανε περὶ τῆς μετὰ θάνατον ἀθανασίας τοῦ. Ἀλλ' αἱ ἀναλογίαι ὡς ἐπίσης καὶ αἱ ἀληθοφανεῖς εἰκασταὶ καὶ τὰ συμπεράσματα, δύνανται μόνον νὰ ἄρῳσιν ἀντιρρήσεις, οὐδέποτε ὁμῶς ἔχουσι τὴν δύναμιν θετικῶν ἐπιβεβαιωτικῶν ἐποδείξεων καὶ ἐπιχειρημάτων. Ἐπὶ παρομοίων ἀληθοφανειῶν ἐστήριξε τὴν περὶ φημον περὶ ἀθανασίας πραγματείαν τοῦ ὁ Κικέρων. Ἀλλ' ὅταν ἡ ὥρα καὶ μὴν του θυγάτηρ ἔκειτο νεκρά ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ λειψάνου τῆς, ἐνώπιον ὄλων τῶν συμπενοῦντων αὐτῷ φίλων καὶ συγγενῶν του, ἐγερθεὶς ὡμολόγησεν ὅτι αἱ ἀποδείξεις, αἱ ὁποῖαι ἐφάνιντο εἰς αὐτὸν τόσον βάσιμοι καὶ ἰσχυροὶ, ὅταν κατέγραφεν αὐτὰς ἐπὶ τῆς μεμβράνης, δὲν παρῆχον ἤδη οὐδὲν στήριγμα καὶ παρηγορίαν εἰς τὴν δεινὴν αὐτὴν δοκιμασίαν τοῦ. Ὁ Σωκράτης ἤλπιζε, θνήσκων, ὅτι θὰ μετέβαινεν εἰς μετὰ μακάρων ἐπιχοινωνίαν, ἀλλ' οὐδεμίαν μετὰ θετικότητος καὶ πεποιθήσεως δεβαίωσιν ἡδύνατο νὰ παράσχῃ περὶ τούτου. Ὁ Σενέκας περιπίπτει εἰς ἀντιφάσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος, καὶ εἰς οὐδὲν θετικὸν συμπέρασμα καταλήγει. Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ἐλπίζει, ἀλλ' ἀμφισβάλει.

Ὁ Ἐπίκτητος οὐδαμῶς ἔδλεπεν ὅτι ἡδύνατο νὰ βασισθῇ περὶ μετὰ θάνατον ζωῆς. Ὁ Πλούταρχος ἐπίστευεν ἀδιστακτικῶς, ὡς ἐδεβαίου· ἀλλ' ἡ ζωὴ του διέρρευσε τόσον εὐτυχῆς, ἀπερίσπαστος καὶ ἀνευ θλίψεων καὶ δοκιμασιῶν, ὥστε οὐδέποτε τῷ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ δοκιμασθῇ τὸ ἀδιάσειστον τῆς κατὰ τὴν ἀνετον φιλοσοφικῆν θεωρίαν πεποιθήσεώς του εἰς μέλλουσιν μετὰ θάνατον ζωὴν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι ἀλήθεια κειμένη ἐν τῷ τῶν ὀρίων τοῦ ἐπιστητοῦ, ὥστε νὰ δύναται νὰ δεδαιωθῇ καὶ πιστωθῇ δι' οἰαδήποτε ἀνθρωπίνης πείρας, καὶ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν φυσικῶν νόμων. Συνεπῶς δύναται νὰ γνωσθῇ εἰς τὸν ἀνθρώπον μόνον κατὰ τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ φυσικοὶ νόμοι ὑπερβάλλονται ἢ τίθενται ἐν ἀδρανείᾳ, καὶ ἄλλος, ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς φυσικὸς νόμος ἐπείσθεται, ὅστις ὀρίζεται θαῦμα δι' ἀναστάσεως νεκρῶν, δι' ἧς πιστοῦται καὶ ἀσφαλίζεται ἡμῖν ἡ ἐξ αὐτοῦ παρηγορία, εὐρίνη καὶ χαρὰ.

Α.—Ἐὰν πράγματι τοιοῦτοι ἦσαν οἱ καρποὶ εἰς τὸν κόσμον θὰ ἡδύνατό τις νὰ παραδεχθῇ τὴν χρησιμότητα καὶ ἀνάγκην τοῦ «θαύματος», ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ τοιοῦτοι καρποὶ, μαρτυροῦντες περὶ τοῦ δέν-

δρου; Ποῦ τὰ ἀποτελέσματα τὰ λαλοῦντα περὶ τῆς αἰτίας;

Π.—Τὸ ποῦ αὐτὸ θὰ τὸ εὑρετε, ἐὰν θελήσῃτε νὰ μάθητε, τὴν κατάστασιν τοῦ κόσμου πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστόν. Ἡ πορεία τοῦ κόσμου πρὸ Χριστοῦ ἦτο διαρκῆς παρακμὴ καὶ ἐκφυλισμός. Ἡ ἐμφάνισις Αὐτοῦ ἦτο ὡς φῶς εἰς τὸ μεσονύκτιον τῆς ἱστορίας. Ἐπῆρχον πρὶν εὐγενῆ ἔθνη· δὲν εἶχεν ἤδη μείνει οὐδέν. Οἱ Ἕλληνες εἶχον χάσει τὸν ὅποιον ποτὲ ἐκέκτηντο ἐξηυγενισμένον ἀνθρωπισμόν, καὶ τὰ λεπτά των ἡθῶν, καὶ οἱ τρόποι τοῦ ζῆν, εἶχον ἐκφυλισθῇ εἰς χονδροειδῆ φιληδονίαν καὶ ἐκμαλθακισμόν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξίσου εἶχον χάσει τελείως τὴν ποτὲ ἀγνότητα, εἰλικρίνειαν καὶ τιμωρίαν των· ἡ ἀνδρεία των εἶχεν ἐκπέσει εἰς ἀρπακτικότητα, καὶ ὁ πατριωτισμός των εἰς φατριισμόν καὶ ἰδιοτέλειαν. Ἡ πρωτεύουσα των εἶχεν ἀποδῇ ξενοδοχεῖον ὄλων τῶν ὀργίων δι' ὄλους τοὺς θεοὺς ὄλων τῶν ὑποτελῶν των χωρῶν, ἐξ ἧς τὸ μόλυσμα τῆς διαφθορᾶς εἶχε διαδοθῇ καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος τῶν ἀχανῶν τῆς κτῆσεων. Ἡ θρησκεία των εἶχε νεκρωθῇ τελείως, καὶ ἡ φιλοσοφία ἐπέζη μόλις ψυχροραγοῦσα μετὰ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀπομεινάντων Στωϊκῶν. Εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀκαρπός, νεκρός τυπικισμός εἶχεν ἀντικαταστήσει τὴν πρώτην ζωτικὴν εὐσέβειαν. Καὶ οἱ ἀνοικοδομοῦντες τοὺς τάφους τῶν πατέρων των ἐμαρτύρουν καθ' ἑαυτῶν, ὁμολογοῦντες ὅτι ἐτίμων ἐκείνους, τὰς ἀρετὰς τῶν ὀρίων εἶχον ἀφήσει νὰ ὑπνώττουν. Τὸ μόνον φωτεινὸν σημεῖον ἦτο αἱ μέλλοντες φῶς καὶ ζωὴν ἐξαγγέλλουσαι· Ἐδὼρα ἔκαι προφητεῖται.

Τὶ ὁμῶς βλέπομεν ἔκτοτε; Πρόσδοκ, ἀλλ' οὐχὶ παρακμὴν. Χαραυγὴν, ἀνατολήν, ἐνδοξον πρῶτον, ἀλλ' οὐχὶ ὑποχώρησιν τῆς σκιᾶς τοῦ ἡλιακοῦ ὥρολογίου. Βαρβαρικὰς ἐκρήξεις, αἱ ὁποῖαι γονιμοποιῶν μᾶλλον τὸ ἔδαφος καθ' ἣν στιγμὴν ἀπειλοῦσι καταστροφήν. Σκοτεινοὺς ἀληθῶς, αἰῶνας, ὡς τὰς μελαγχολικὰς συνεφώδεις ἡμέρας τῆς ἀνοξείας, καθ' ἣς ραγδαίαι βροχαὶ εἶναι προάγγελοι ἀνθοστολιστῶν κήπων, ἀγρῶν καὶ περιβολίων, αἰῶνας καθ' οὓς αἱ φιλανθρωπικώτεραι καὶ ἐξοχώτεραι ἀρχαὶ ἐρριπτον θαλασσοῦς ῥίζας, ὅπως μετ' οὐ πολὺ καρποφορήσωσιν, ὡς καὶ συνέβη. Καὶ ἡ ἀνευ ὀπισθοδρομῆσεως αὐτὴ πρόοδος συνέχεται ἀναποσπαστῶς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ τῶν Εὐαγγελίων, ὅστις ἐδρύθη καὶ ἐδράζεται ἐπὶ θαυματουργικῶν μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων.

Ὅταν δὲ βλέπωμεν ὅτι ἡ πεποιθήσις καὶ πίστις εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ ἔργον τοιοῦτου ὑπερφυσικοῦ Διδασκάλου καὶ Σωτῆρος—μεθ' ὅλον ὅτι ὑπέστη τόσας καὶ τοιαύτας, μέσφ τῶν αἰώνων, διαστροφὰς ὑπὸ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν φατριῶν, αἵτινες

ἐπεισήγαγον εἰς αὐτὴν τσαούτας παιδαριώδεις δεισιδαιμονίας καὶ παραλόγους δοξασίας—ἀνεδείχθη μὲν ὅλα ταῦτα ἡ ἰσχυροτάτη εἰς τὸ ἡθικὸν σύμπαν δύναμις, μόνῃ αὐτῇ μὴ υποχωρήσασα εἰς τὸν νόμον τῆς πρὸς κινήσεως καὶ ἐξαντλήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν πᾶσαι αἱ λοιπαὶ δυνάμεις ὑπέκυψαν, εἰς τὰ δεινὰ τῆς ζωῆς καὶ τὸν φόβον καὶ ἀγωνίαν τοῦ θανάτου,—εἶναι διὰ πᾶσαν σωφρονοῦσαν καὶ λογικευομένην διάνοιαν ὑψίστη ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἔχει ἀνάγκην τῆς τοιαύτης θρησκείας, ἀνάγκην τοιοῦτου Σωτήρος, ἀνάγκην τῆς εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν Αὐτοῦ ἀποστολὴν καὶ τὰς ὑπερφυσικὰς Αὐτοῦ δυνάμεις πίστεως. Καὶ συνεπῶς ὅτι τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐπιστοποιοῦν τὴν ἀποστολὴν Αὐτοῦ, καὶ ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ διάδοσις τῶν ἀρχῶν καὶ ἀληθειῶν Αὐτοῦ ἦσαν ἀληθῆ. Ἀληθεῖς ἀρχαί, τοιοῦτων ἀληθῶν καὶ θετικῶν δεδομένων καὶ καρπῶν.

Α. Ἀλλ' ἀξιολογῶντες ὅτι τὰ θαύματα εἶναι ἐπέμβασιν παρὰ Θεοῦ ἢ ἐπεισαγωγὴν ἄλλου τινὸς ὡς εἰπετε ἀγνώστου εἰς ἡμᾶς νόμου εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, δὲν βλέπετε ὅτι τοῦτο ἐξυπνοῦσε στοιχειώδη τινὰ ἀτέλειαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ; Ὅ,τι σοφῶς ἐγένετο, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐπιδιορθωθῇ. Ὅ,τι δεόντως ἐσχεδιάσθη δὲν ἀπαιτεῖ ἀνασυναρμολόγησιν. Καὶ τὸ θαῦμα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐλέγχεται οἷοναί ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων σκέψις, ἢ ὑστεροβουλία.

Π.—Ἰμεῖς οἱ ἀπιστοῦντες εἰς τὴν δημιουργίαν τελείου, ἐλευθέρου ἀνθρώπου, πεσόντος ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ τελειότητος καὶ ἐκφυλισθέντος, πιστεύετε εἰς τὴν ὑποτυπώδη ζωὴν αὐτοῦ δημιουργίαν, καὶ τὴν ἐκ ταύτης θαυμασίαν ἐξέλιξιν πρὸς τὰ ἄνω, εἰς τέλειον τύπον ἀνθρωπισμοῦ. Ἐν ἑκατέρᾳ τῶν περιπτώσεων, δὲν δύνασθε ν' ἀρνηθῆτε ὅτι τῆς τε ἀλόγου καὶ ἐλλόγου κτίσεως ἡ ροπὴ εἶναι: πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν παρακμὴν, καὶ οὐχὶ πρὸς τὰ ἄνω, ἂν ἀφῇ εἰς ἑαυτὴν. Διὰ τὴν συγκράτησιν τῆς φύσεως ζώων δένδρων κλπ. καὶ τὴν πρόσδον καὶ ἀνάδειξιν τῶν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐπέμβασις τῆς ἀνθρωπίνης μερίμνης καὶ τέχνης. Διὰ τὴν συγκράτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν φθορὰν καὶ τὸν ἐκφυλισμὸν του, σὰς προεξέθεσα, καὶ εἶναι γεγονὸς ἱστορικὸν ἀναντίρρητον, ὅτι ἀνεῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἀνθρωπότης, ἀφισμένη εἰς ἑαυτήν, θὰ εἶχεν ἤδη ἀνακληρονομίσει ὅλην τὴν τῶν προγόνων διαβόρων λαὸν κατὰπτωσιν, ὡς εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ν' ἀνακληρονομῇ ταύτην ἐπὶ τῆς Ἑλληνο-Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τοῦτου ἀληθεύοντος, ὁ Χριστιανισμὸς διὰ τῶν ὑπερφυσικῶν αὐτοῦ ἐκδηλώσεων δὲν ἦτο θεῖα ἐκ τῶν ὑστέρων σκέψις καὶ ὑστεροβουλία, ἀλλὰ θεῖα ἐκ τῶν προτέρων σκέψις καὶ προβουλία, οὐσιώδης δηλονότι μέρος τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου τῆς δημιουργίας. Σχεδίου, διὰ τοῦ ὁποῖου ὡς ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ γένους ἀμαρτωλῶν, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ παρὰ Θεοῦ ὥρι-

σμένῳ χρόνῳ θὰ ἀνήκη μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν, ὁ δευτέρος Ἀδὰμ ν' ἀποβῇ Πατὴρ γένους, οὐχὶ ἐκ σαρκὸς γεγεννημένου, ἀλλ' ἐκ Πνεύματος, εἰς τὴν ἀξίωσιν τοῦ ὁποῖου δὲν θέλει εἰσθαι τέλος, ἕως οὗ ὁ χρόνος καταποθῇ ἐν τῇ αἰωνιότητι.

Α.—Πῶς εἶναι πιστευτὸν ὅτι ἐξ ὧν τῶν μυριάδων ἐν τῷ ἀπείρῳ κόσμῳ, ὁ μικρὸς ἡμῶν πλανήτης ἐπεσημάνθη εἰδικῶς διὰ τοιαύτης καταπληκτικῆς θεοφανείας, μεθ' ὧν αὐτῆς τῆς συνοδείας τῶν προφητειῶν, σημείων καὶ θαυμάτων;

Π.—Τί, γνωρίζεις, θὰ σὰς ἀντερωτήσω, ὅτι ὁ ἡμέτερος πλανήτης καὶ μόνον ἐπεσημάνθη ὡς λέγετε, οὕτω, καὶ ὅτι διὰ μεθόδων, ἀναλόγων πρὸς τὰς ἐν ταῖς Χριστιανικαῖς Γραφαῖς ἀποκαλυπτομένων, ὁ Θεὸς δὲν ἐγνωστοποίησε τὴν ὑπαρξίν Αὐτοῦ, τὴν πρόνοιαν Του καὶ τὴν δικαίαν Αὐτοῦ ἀνταπόδοσιν, εἰς ἄλλα μέρη τῆς δημιουργίας Του; Ἐὰν καὶ εἰς ἄλλα κατοικοῦμενα τυχὸν μέρη τοῦ σύμπαντος λογικὰ Αὐτοῦ πλάσματα περιήλθον τυχόν, εἰς ἀμαρτίαν πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν κατὰπτωσιν, ἂν δὲν ἐπενέβη καὶ ὑπὲρ αὐτῶν μὲ ἔλεος, ὡς τὸ ἐν Γολγοθᾷ—ὅπως ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν νομοτάγειαν καὶ τὸ καθήκον τέκνα Του, ζῶντα εἰς τοὺς πέραν τοῦ Ἀρκτοῦρου καὶ Ὁρίωνος ἀστέρων—ὡς ἐπενέβη καὶ ὑπὲρ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων τοῦ μικροῦ αὐτοῦ πλανήτου.

Ἀρκετὸν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἀναγνωρίζομεν τί ἐπραξεν ὑπὲρ τοῦ πεπτωκότος ἡμῶν γένους. Ἡ πρὸ ἡμῶν αἰωνιότης θὰ ἀποκαλύψῃ πόσαι μυριάδες λειτουργημένων, καὶ ἐκ πόσων κόσμων θὰ ἐνοῦνται εἰς τὴν ἀπολυτρωτικὴν πρὸς Αὐτὸν δοξολογίαν. Ἀρκετὸν τὸ ὅτι κατανοοῦμεν ὅτι τὸ θαῦμα εἶναι ἡ φανέρωσις Αὐτοῦ ὡς προσωπικοῦ Θεοῦ πλήρους ἐλέους καὶ ἀγάπης; δι' ὅλα τὰ ποιήματά Του. Ὅτι διαχωρίζει τὸν Ποιητὴν ἀπὸ τὰ ποιήματά του, καὶ εἶναι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην θρασὴν γύμνωσιν τοῦ ἰσχυροῦ Αὐτοῦ δραχίονος ὑπὲρ αὐτῶν. Ὅτι δι' αὐτοῦ βλέπομεν τὸν Θεόν, οὐχὶ μόνον ἐν τῇ φύσει, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν φύσιν—ὡς Κυρίαρχον Κυβερνήτην καὶ Ρυθμιστὴν τῆς, ὑπὸ τὴν Παντοδύναμον χεῖρα τοῦ Ὁποῖου, χωρὶς νὰ καταστρατηγηθοῦν καὶ ἀχρηστευθοῦν οἱ διέποντες τὴν φύσιν νόμοι Του, ἐπειπάγει ἐν αὐτοῖς τὴν λειτουργίαν ἄλλου τινὸς νόμου Του, συλλειτουργούντος ἐν ἁρμονίᾳ μετ' αὐτῶν, ὡς ὁ ὥρολογιοποιὸς, ὁ ὁποῖος χωρὶς κατ' ἐλάχιστον νὰ ἐκπεράσῃ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ τοῦ ὥρολογίου του, ἐπεμβαίνει εἰς αὐτὸν διὰ μέσου, διὰ τοῦ ὁποῖου σημαίνει οἰονδήποτε χρόνον ἢ ὥραν βούλεται.

Α.—Καὶ ἐννοεῖτε λέγοντες ταῦτα ὅτι καὶ τὰ σημεῖον ἀκόμη κοινολογούμενα θαύματα τῶν ἁγίων, τῶν εἰκόνων κ. τ. λ. εἶναι: καὶ τώρα ἀληθεῖς, πραγματικά, θεῖα καὶ ὑπερφυσικά ἐνέργειαι πρὸς ὠρισμένον τινὰ σκοπὸν;

Π.—Ἀς ἀναβάλωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου συζήτησιν διὰ τὸ ἐπόμενον.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου καθηγητοῦ Στεφάνου Παπαδημητρίου ἀξιόλογος μελέτη ἐκ 200 σελίδων, ὑπὸ τὸν τίτλον «**Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΕΝ ΤΗ ΑΡΕΤΗ**», τὴν ὁποίαν θερμῶς συνιστῶμεν.

Εὐρίσκεται παρ' ἡμῖν καὶ τιμᾶται δραχ. 20.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΚΕΝΟΣ ΝΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΣ ΝΟΥΣ

Ἄς φαντασθῇ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος, ἀπαλλαγείς ἀπὸ ἑνα κακόν, ἐμπέτει εἰς ἄλλο χειρότερον κακόν, διότι δὲν ἔμαθε, δὲν ἐδιδάχθη νὰ ἀγαπᾷ, νὰ εἰσδέχεται καὶ κρατῇ τὸ ἀγαθόν. Ὁ τοιοῦτος ὑπάγεται καὶ περιγράφεται εἰς τὴν παραβολικὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐν τῇ Εὐαγγελίῳ (Ματθ. 16' 43—45) ὅπου τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιστρέφει μετὰ τινὰ χρόνον εἰς τὸν οἶκον ὅθεν ἐξηλθεν, καὶ εὗρίσκει αὐτὸν σχολάζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. Τότε παρκαλαμβάνει ἐπὶ ἄλλα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ καὶ εἰσελθόντα κατοικοῦσι ἐκεῖ, καὶ γίνονται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνον χειρότερα τῶν πρώτων. Αὕτη εἶναι ἡ παραβολὴ τοῦ κενοῦ νοῦς, ὅστις εἶναι συνήθως ἡ μοῖρα καὶ κληρονομία τῆς ἐν τοῖς σημερινοῖς ἐκπαιδευτηρίοις παιδαγωγουμένης νεολαίας μας, ἀρρένων τε καὶ θηλέων. Δυνάμεθα νὰ παραστήσωμεν δι' ὀλίγων τὴν εἰκόνα τὴν ὁποῖαν περιγράφει; Πιθανώτατα ὁ εἰκονιζόμενος εἶναι εἰς νέος ἢ μία νέα, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε νὰ ἀνήκωσι εἰς καλὰς κατὰ κόσμον, καὶ εὐηπολήτους οἰκογενεῖας, ἐν ταῖς ὁποῖαις, ἢ καὶ ἀκολουθῶς ἐν ταῖς Σχολαίσις ἐδιδάχθησαν τεχνητοὺς τρόπους καλῆς λεγομένης συμπεριφορᾶς, τοὺς ἀπηγορεύθησαν ἢ μίμησις ὁρισμένων χονδροειδῶν καὶ καταδῆλων κακιῶν, τὰς ὁποίας ἐνδεχόμενον νὰ εἶχον ἀποκτήσει, —καὶ διὰ τῆς οἰκογενειακῆς καὶ Σχολικῆς διδασκαλίας καὶ παιδευτικῆς γήσεως νὰ ἀπέμαθον. Τὸ κακὸν πνεῦμα ἐξηλθεν οὕτω ἀπ' αὐτῶν —Ἐν τυραννοῦν καὶ συνταράσσον αὐτοὺς κακὸν πάθος, ἢ ἀκάθαρτος φαντασία, —καὶ ὁ οἶκος τοῦ νοῦς εἶναι τώρα σχολάζων, σεσαρωμένος καὶ κεκοσμημένος μὲ ἐπιφανεῖαν τινὰ εὐπρέπειαν καὶ ἐξωτερικὴν κοσμιότητα. Δὲν δύναται τις νὰ κατηγορήσῃ αὐτὸν ἢ αὐτὴν πλέον ἐπὶ ἐνοχλῇ κακοῦ ἢ ἀμαρτίας. Πᾶν σημεῖον παλαιῶν κακῶν ἔξωθεν ἐσαρώθη. Δὲν ἀποκλείεται θεαίως καὶ τὸ νὰ μὴ εἶχε κατοικήθῃ ὁ ἐν λόγῳ οἶκος ἀπὸ κανέν κακὸν πνεῦμα —ὅπερ ἰδύνατον καὶ παρὰ φύσιν ἐνδεχόμενον— ἀλλ' ὑποθεθείσθω. Τὸ κύριον ὅμως ζήτημα δὲν εἶναι: τὸ σὸν ἔαν ἢ καρδίᾳ τοῦ εἶχε ποτε ἢ δὲν εἶχε κακὸν ἐνοικόν ἢ κάτοικον, ὅσον τὸ ὅτι τώρα δὲν ἔχῃ κανένα τοιοῦτον. Ἀφίνομεν δὲ πρὸς στιγμὴν τὸ ἂν ἔχῃ καὶ ποῦν ἔχει ἢ ποῖους καὶ πόσους ἔχει. Τὸ ἐνδιαφέρον ζήτημα εἶναι ὅτι τὸ ἔργον τῆς κατὰ κόσμον ἀνατροφῆς καὶ διαπαιδαγωγικῆς τῆς νεότητος ἐν τε τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις σταματᾷ εἰς τὴν σάρωσιν καὶ κόσμῳ τοῦ οἴκου, καὶ ἀφίνει ἀδιάφορον τὸ ζήτημα τῆς πληρώσεως καὶ ἐνοικήσεως αὐτοῦ δι' ἐνοίκου Δυναμῆς, ἢ ὁποῖα νὰ μὴ δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκτοπισθῇ ὑπὸ τῶν προκατῶν ἀκαθάρτων ἐνοίκων ἰδιοκτητῶν, καὶ ἢ ὁποῖα νὰ διευθύνῃ τοῦ λοιποῦ ὅλας τὰς φάσεις τῆς ζωῆς τοῦ διαπαιδαγωγουμένου νέου ἢ νέας ὡς ἀνθρώπου, ὡς πολί

του, ὡς οἰκογενειάρχου, ὡς πατρός, ὡς μητρός κ.λ.π. μέχρι τοῦ τέρατος τῆς διωτικῆς τῶν ἐπὶ γῆς σταδιοδρομίας.

Οὕτω δὲ ἔχομεν ζώσας μαθητευσάσας καὶ ἀποφοιτησάσας τῶν σχολείων ὑπάρξεις μὲ ζωὴν ἀνευ ἐδεωδους τινός, ἀνευ ὁρισμένου καὶ εὐσυνειδήτου ἐν αὐτοῖς σκοποῦ, ἀνευ ἐνδιαφερόντος πρὸς τὰ περίε αὐτῶν ἀπασχολοῦντα τὸν κόσμον ἠθικὰ καὶ διανοητικὰ θέματα καὶ ζητήματα. Ἡ ζωὴ αὐτῶν εἶναι ἄχυμος, ἀνούσιος, ἀδρανής, ἀναπασχόλητος, ἀδιάφορος, «οἶκος σχολάζων». Ἀπέραντος κόσμος πλήρης ὑφίστων ἰδεωδῶν καὶ ἐνδιαφερόντων ζητημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ διὰ τὰ ὁποῖα εὐγενῆ τάγματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐθυσιάσαν καὶ οὐσίαν καὶ περιουσίαν ὑπὲρ αὐτῶν, σφύζει, κινεῖται καὶ ἀναστατοῦται: πίριξ αὐτῶν, ἀλλ' αὐτοὶ, οὔτε ἀκούουσιν, οὔτε αἰσθάνονται ἐνδιαφέρον, οὔτε καὶ κρίνουν ἀντάξιον τῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἀποστολῆς νὰ ἐνδιαφερθῶσι διὰ τοιαῦτα ὑψηλά, ἐξευγενιστικά, ἀνυψωτικά, δυναμογόρα, θέματα καὶ ζητήματα. Ἰπάρχουσιν διδῶντες εἰς τὰ ὁποῖα συνοψίζονται αἱ ὠραιότεραι καὶ ἐξοχώτεραι σκέψεις τῶν μεγίστων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι διεβήσαν ἐκ τῆς γῆς ταύτης, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα θεωροῦσι μταιοπονίαν δι' ἑαυτοὺς νὰ μελετήσωσιν. Ἐνὶ λόγῳ δ, τ. ἐνδιαφέρονται εἶναι τὸ πῶς; νὰ ζήσωσιν ἀπολαμβάνοντες τοῦ κόσμου καὶ τὰ τοῦ κόσμου μετὰ τὴν ἡμερησίαν ἐργασίαν καὶ ἀπασχόλησίν των, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν πρὸς τοῦτο χρηματικῶν μέσων, ἀγνοοῦντες τελείως τὸ ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτι καὶ χρήμασι καὶ αἰσθητικῶν ζήσεται ἄνθρωπος μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλα ἀπείρως πολυτιμότερα τοῦ χρήματος καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀκόμη πράγματα τῶν ὁποίων πηγὴ δὲν εἶναι ὁ κόσμος καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' Αὐτός ὁ Ποιητής καὶ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς ὅλα αὐτὰ οὔτοι ἔχουσι μεσάνυχτα. Δύναται ν. ὑπάρξῃ μᾶλλον προσήκουσα καὶ ἐμπρακτικὴ εἰκὼν νέων τοιοιτοτρόπως διαπαιδαγουμένων ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ οἴκου, ὁ ὁποῖος ἐσαρώθη, ἐκοσμήθη μὲ ὁρισμένους σχολικὰς γνώσεις καὶ ἤδη σχολάζει, εἶναι κενὸς ζῶντος ἐνεργοῦντος Ἐνοίκου; Τὸν τοιοῦτον οἶκον, τὸν κενὸν τοιαύτης ζωῆς καὶ ἐνεργούσης Δυναμῆς Νοῦν, ἀναζητεῖ καὶ ἀξιοῖ δι' ἑαυτὸν ὁ ἄρχων τοῦ σκότους καὶ τοῦ πονηροῦ, καὶ ἐν αὐτῷ εἰσέρχεται καὶ ἐν αὐτῷ κατοικεῖ..... Ὁ Διάβολος δὲν κρούει τὴν θύραν τῶν θρώντων, τῶν κινουμένων καὶ ἐργαζομένων, ἀλλὰ τῶν νοητικῶς, πνευματικῶς ἀργούντων, τῶν σχολαζόντων. Ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πειράζει ὁ διάβολος, λέγει ἀγγλικῇ τις προομιμία, ἀλλ' οἱ ἄργοι πειράζουσι τὸν διάβολον νὰ τοὺς πειράξῃ. Καὶ ἡ κεφαλὴ τῶν ἀργῶν καὶ ἀκηρῶν εἶναι τὸ ἐργαστήριον τοῦ διαδόλου. Ἐχει γενικῶς περαιορηθῇ ὅτι ὅλοι καὶ παρεκτροπαὶ καὶ ἀμαρτίαι τῆς νεότητος, καὶ ὁ ἀχώριστος ἀπ' αὐτῶν ψυχικός τε καὶ σωματικός ἐκφυλισμὸς δύναται ν' ἀνιχνευθῇ εἰς τὸν κενὸν νοῦν.

Δὲν ὑπάρχει κανεὶς φόβος δι' ἕνα νέον ἢ μίαν νέαν, οἱ ὁποῖοι εἴτε διακαίόμενοι ἀπὸ τὸν εὐγενῆ ζήλον νὰ ἀνακκινίσωσι τὸν νοῦν των—ἀποβάλλοντες τὰσαν τὴν σκωρίαν τῆς ἀγνοίας, τῆς ἀμαθείας τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων,—ἢ στοιχοῦντες κυρίως εἰς τὴν θεόπνευστον παιδαγωγικὴν ἀρχὴν καὶ σύστασιν τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου, «.....μεταμορφωσθε τῇ ἀνακκινέσει τοῦ νοῦς εἰς τὸ

Εἰς τὸν τέτλον τῆς Παιδαγωγικῆς στήλης τοῦ προηγουμένου φύλλου ἀντὶ τοῦ «Δεῦ, δεῦ ἰσχυμάτων....» ἐτέθη ἐξ ἁβελφῆς «Δεῦ, δεῦ ἰσχυμάτων....»

δοκιμάζειν ὑμᾶς τὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἰγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» — ἐργάζονται καὶ ἀγωνίζονται πρὸς τὴν τοιαύτην ἀνακαίνισιν τοῦ νοῦ των μελετώντες, ἐρευνῶντες, ἐξετάζοντες διὰ πάντα, ὡς ἄλλοι εὐγενεῖς ἱερωτικοὶ «ἐὰν τι οὗτοι ἔχουσιν οὕτω». Ἐὰν πᾶν ὅτι βλέπουν ἢ πιστεύουν, δοξάζουν, προσδεύουν ἢ ἐνεργεῖσιν, «εἰ καὶ ἀληθές· εἶναι ὁρθόν· εἶναι δέκατον· εἶναι ἀγνόν· εἶναι προσφιλές καὶ εὐφημον· ἐνέχει τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν ἔπαινον» ἵνα ταῦτα καὶ μόνον διαλογίζονται (Φιλιπ. δ' 8,9). Εἰς τὴν θύραν τοιοῦτου πολυαρχόλου καὶ ἐργατικοῦ καὶ πλήρους εὐγενῶν τάσεων καὶ προσπαθειῶν νοῦ, εἰς μάτην θὰ κατηγάγων χρόνον κρούων ὅπως εἰσέλθῃ ὁ ἐχθρὸς. Εἶναι μόνον οἱ σὺδερμιάν ἰδεάν καὶ διάθεσιν ἔχοντες ἢ αἰσθανόμενοι διδάσκαλοι διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ νοῦς των καὶ τοῦ νοῦς των μαθητῶν καὶ μαθητριῶν των, οἱ μηδεμίαν προσπάθειαν καταβάλλοντες πρὸς τοῦτο γονεῖς καὶ οἱ ἐνήλικες νέοι καὶ νέαι, οἱ δυνάμενοι νὰ σκέπτονται δι' ἑαυτοὺς, οἱ ὅποιοι παρασκευάζουσιν ἄλλους καὶ ἑαυτοὺς εὐάλωτα θύμικτα βασανιζούσης φαντασίας καὶ λείαν τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος.

Ἐντόπῳσιν προξενεῖ τὸ γεγονός ὅτι πολλοὶ ὄχαιοι πικτοειδῶν ἀκαθάρτων διαφόρων πόλεων καὶ χωρίων ἐκβάλλουσι καὶ χύνονται εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὰς ὄχλους τοῦ ὁποίου ἔχουσι πρὸς τοῦτο κτισθῇ, καὶ ἀπὸ τὸ ὅποιον ρεῦμα συμβαίνει, παραδόξως νὰ ὑδρεύονται ἄλλαι κατωτέρω πόλεις καὶ χωριά, ὡς συμβαίνει κατὰ κανόνα εἰς ὅλας τὰς παροχθίους πόλεις καὶ χωριά τοῦ Πηνειοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ! Τὸ ἄμεσον, φυσικὸν καὶ λογικὸν συμπαίρασμά σας, βλέποντες τοῦτο, θὰ εἶναι ὅτι οἱ τκαλίπωροι καὶ τοῖχοι τῶν πόλεων καὶ χωρίων αὐτῶν θὰ θερίζονται καθ' ἡμέραν ἀπ' ὅλα τὰ εἶδη τῶν λοιμωδῶν ἐπιδημιῶν καὶ νοσημάτων.

Οὐδὲν, ἐν τοῦτοις τοιοῦτον συμβαίνει! Ὅλος αὐτὸς ὁ ἐκ τῶν ἀκαθάρτων λογιζομένων αὐτῶν ποταμῶν ὑδρεύμενος κόσμος ἀπολαύει ἐξαίρετον ὑγείαν! Πῶς τοῦτο; Ἀπλούστατα, διότι ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων εἶναι τόσον δυνατὸς καὶ ὀρμητικὸς ὥστε ἐν μίλιον μακρὰν τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου, δὲν ἀνευρίσκειται οὐδὲ ἴχνος τῶν ὀχετῶν ἀποθεμάτων! Ταῦτα ἔχουσι κτυπηθῇ καὶ διαλυθῇ μέχρι βαθμοῦ ἐκμηδενίσεως ὑπὸ τοῦ ὄλον ἐν νεῦ ἐπερχομένου ὀρμητικοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον οἱ πρὸς ἀνακαίνισιν ἑαυτῶν καταγινομενοὶ νόες ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὰς κακὰς καὶ ἀκαθάρτους σκέψεις τοῦ ὀχετοῦ τῆς διανοίας. Οὕτε αὐτοὶ ἔχουσι καιρὸν διὰ τοιαύτας σκέψεις, οὔτε αἱ τοιαῦται σκέψεις ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ γεννήσωσιν ἀσθένειαν εἰς ἑαυτοὺς. Τὴν ἐπέλευσιν μιᾶς ἀκαθάρτου σκέψεως δὲν δύναται τις νὰ ἀποφύγῃ. Ἀλλ' ἄμα ὡς αὕτη ἐπέλθῃ παρασύρεται ἄμέσως καὶ ἐξαφανίζεται ὑπὸ τῆς ὀρμῆς ἄλλων καὶ καλυτέρων σκέψεων. Καὶ οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία διὰ τοὺς θέλοντας νὰ παιδαγωγήσωσι καὶ παρουσιάσωσιν εἰς τὸν κόσμον, ἀγνῶν ἡθῶν, ἀκεραῖον χαρκτηῆρος, προσδευτικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν στοιχείων γενεάν, — διδασκάλους καὶ γονεῖς, ὅτι εἰς τρόπον — ὁ εἰς τὸ πλαίσιον τῶν σχολείων καὶ τῆς οἰκὸγενείας ὑποκείμενος — διὰ τὴν κατατρόπῳσιν καὶ ἐκμηδένισιν τῶν ἀκαθάρτων λο-

γισμῶν, εἰσηγήσεων, ὑποβολῶν καὶ φαντασιογεννημάτων, εἶναι ἡ πλήρωσις τοῦ νοῦ τῶν παιδίων, τῶν νέων καὶ νεανίδων, διὰ τῶν ἀντιθέτων πραγμάτων, ἢ ἀνακαίνισις τοῦ νοῦς αὐτῶν διὰ τῆς ἀναζητήσεως καὶ οἰκιστοποιήσεως τῆς ἀληθείας ἐν παντί, καὶ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὴν Αὐτοαλήθειαν — τὸν Χριστόν.

Τὸ συνήθως ἀκουόμενον παράπονον πολλῶν νέων καὶ νεανίδων βασανιζομένων ὑπὸ τοῦ ἀκαθάρτου τοῦ κενοῦ νοῦς πνεύματος, εἶναι: «Διὰ τί ὁ Θεὸς δὲν μᾶς φυλάττει ἀγνοῦς καὶ καθαρούς; Διὰ τί νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ κληρονομήσωμεν παρὰ τῶν γονέων μᾶς ἀδυναμίας καὶ πάθη τὰ ὅποια μᾶς καταστρέφουν;» Ἡ σαφὴς ἀπάντησις εἰς τὰς ἀπορίας καὶ παράπονα αὐτὰ εἶναι ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι διαπαιδαγωγώγησις, καὶ τὰ πράγματα αὐτὰ ἀποτελοῦσι στοιχεῖα συνειλεστοῦ αὐτῶν παιδαγωγίαν δὲν εἴμεθα αὐτόματα. Καὶ συνεπῶς ὁ Θεὸς δὲν ἐννοεῖ νὰ κρατῇ ἡμᾶς καταναγκαστικῶς ἀγνοῦς καὶ καθαρούς, μὴ ἀφήνων εἰς ἡμᾶς συνειδητὴν καὶ ἀποφασιστικὴν προσπάθειαν τῆς θελήσεώς μας πρὸς τοῦτο. Τὰ πάθη ταῦτα ἐπιτρέπονται νὰ ἐπέρχονται πολλάκις καθ' ἡμῶν ὅπως τὰ κατανικώμενα καὶ ἀναδεικνυόμεθα ἀντάξιοι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ μας ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ταῦτα ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἐν τοῖς γυμναστηρίοις δάρῃ μὲ τὰ ὅποια ἀνάγκη νὰ ἀντιμετρηθῶμεν, δαπάναις ἰδρωτῶν καὶ προσπάθειων, ἐὰν πρόκεινται νὰ ἀναπτύξωμεν τοὺς μυῶνάς μας. Καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ὅτι πλειστάκις φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ συμφορὰν, εἶναι πράγματι ἀληθὲς διὰ τὴν φύσιν καὶ τὸν κόσμον εὐεργεσία. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ παραινουμεθα κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποτιμώμεν παρομοίᾳ ἀπειρισκέπτους δλασφημίας ὅτι ὁφείλει νὰ τηρῇ ἡμᾶς καθαρούς· ἅς μεμφώμεθα ἑαυτοὺς διὰ τὴν παρὰ μέλῃσιν ὀρισμένων νόμων καὶ ὀρισμένων μέσων τὰ ὅποια ἔχομεν παρ' Αὐτοῦ εἰς τὴν διάθεσιν μᾶς ὅπως τηρήσωμεν ἑαυτοὺς τοιοῦτους. Οὐδεὶς σωφρονῶν ἤθελε παρκαρνεθῇ δι' ἐκσανίζεσθαι καὶ τυραννιῆσθαι ἀπὸ τὴν διψαν καὶ ὅτι εἶναι ρυπαρὸς διότι ὁ Θεὸς δὲν τὸν κρατεῖ καθαρὸν, — ἐφ' ὅσον ὁ ἴδιος περιφρονεῖ τὸ δι' ἀμφοτέρους τὰς ἀνάγκας αὐτὰς δοθὲν παρὰ Θεοῦ πολυτίμον δῶρον — τὸ ὕδωρ, διὰ τὸ σῶμα, «τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς» — τὸν Χριστόν διὰ τὴν ζωὴν ἐν γένει. Ἀς πληρωθῇ ὅθεν πάντα παιδική, νεανική, ἀνδρική καὶ γυναικεία καρδίᾳ μὲ ζῶν συναίσθημα πίστεως, ἀγάπης, ὑποταγῆς καὶ συμμορφώσεως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ θὰ εὕρῃ ὅτι ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ δύναμιν, ἥτις θὰ διωσπάζῃ ἀποτελεσματικῶς ὅλας τὰς ἀλύσεις τῶν κακῶν ἔξω καὶ τὰς ἀλύσεις τῶν ἐκ κληρονομικότητος ἢ ἐλλείψεως ἀνατροφῆς κτηθέντων ἀκαθάρτων ροπῶν, σκέψων καὶ παθῶν.

Τινὲς ἐκ τῶν εὐγενεστάτων ἡρώων τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπῆρξαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ δυναμικότητες τῆς ἀμαρτίας καὶ διαφθορᾶς ὑπῆρξαν πανίσχυροι. Εἶναι πάντοτε τὸ χονδροειδὲς καὶ σκληρὸν ἔδαφος, τὸ ὅποιον καλλιεργούμενον, ἀποδίδει τὴν πλουσιωτέραν συγκομιδὴν. Ὅλων αὐτῶν ἡ πείρα καὶ ἡ πείρα ὅλων ἡμῶν μαρτυρεῖ ὅτι ὅλον τὸ ἐν ἡμῖν κακὸν σπείρεται, γεννᾶται, ἀναπτύσσεται καὶ συναναπτύσσει καὶ ἡμᾶς καθ' ὁμοίωσιν τουτὶν ἢ καρδίᾳ εἶναι κενή, ὁ νοῦς σχολάζει καὶ εἶναι ἀναπασχόλητος εἰς ὀφληδὴ καὶ εὐγενῆ νοήματα καὶ

ιδανικά και αὖ προσπάθειαι καὶ αὖ δλέψεις τῆς ζωῆς χαλαραὶ καὶ ἄστονοι. Ἀπόκειται ὅθεν εἰς πάντας ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς ταχθέντας διδασκάλους καὶ παιδαγωγοὺς τῆς φυλῆς, ὅπως οὐδέποτε ἀφήσωμεν τὴν θύραν τοῦ νοῦς ἡμιάνοικτον, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου τοῦ κενὸν καὶ τὸν οἶκον αὐτὸν ἀφύλακτον. Κεχότι τὸ κύριον ζήτημα δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ καθαρισμός, ἡ σάρωσις τοῦ οἴκου ἀπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ἡ φύλαξις αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἀγαθοῦ, ὅπως μὴ εὖρη χωρὸν καὶ εἰσέλθῃ τὸ κακὸν πάλιν. Ἀς πληρωθῇ ὅθεν πάντα καρδία διὰ τοῦ Μόνου Ἀγαθοῦ, διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰς Αὐτὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως μας. Ἀς μὴ παρέλθῃ ἡμέρα χωρὶς οἱ ὀφθαλμοὶ Σου νὰ ἀνοίγωσιν εἰς Αὐτόν. Χωρὶς ἡ ψυχὴ σου νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὴν Θεῖαν Αὐτοῦ ψυχὴν.

Ἀς εὐρίσκωνται εἰς τοὺς θαλάμους τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας σου ἀνηρτημέναι αἱ διάφοροι εἰκόνας τῶν ἐπὶ γῆς φάσεων καὶ δράσεων τῆς θείας Αὐτοῦ ζωῆς, καὶ αἱ περὶ Αὐτοῦ καὶ αἱ πρὸς τὸ πνεῦμα Αὐτοῦ σύμφωνοι σκεψεις ἄς πληροῦσι τούτους διὰ τῆς παρουσίας των, καὶ ἡ ἐναρμόνιος μουσικὴ τῆς αἰωνίου Αὐτοῦ βουλῆς, ἣν ἐνεργεῖ διὰ μέσου τῶν αἰώνων πρὸς τὸ καλὸν τῶν πλασμάτων του, διὰ τὴν ἐπὶ γῆς εἰρήνην καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς εὐδοκίαν, ἃς ἀντηχῇ καὶ ἐπιχέῃ ἐν ἡμῖν πλήρη εἰρήνην, ἀνεκλάλητον ἐν Αὐτῷ γαλήνην καὶ ἀφίερωσιν. Οὕτω δὲ «ἡ εἰρήνη αὐτῆ τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πᾶσι νοῦν φρουρήσῃ τὰς καρδίαις ἡμῶν καὶ τὰ νοήματα ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.» Ἀμήν. (Φιλιπ. 817.)

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑΣ

- Α' Ἡ δῆθεν ἀνγκυρώσις θρησκείας καὶ ἐπιστήμης.
Β' Ἡ δῆθεν ἀνείθεσις θρησκείας καὶ φιλοσοφίας.
Γ' Ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ δυνατοῦ ματος καὶ τὰ μέγα δι' ὧν θά ἐπιτευχθῇ αὐτῇ.

ΔΙΑΔΕΞΙΣ *

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΚΛΩΝΑΡΗ Θεολόγου—Καθηγητοῦ, εἰς τὴν αἵθουσαν τοῦ θεάτρου
«Ὁλύμπει» ἐν Χανίοις

Β'.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Δευτέρα αἰτία τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς φέρεται ἡ δῆθεν ἀνγκυρώσις θρησκείας καὶ φιλοσοφίας. Λέγομεν ἡ δῆθεν ἀνγκυρώσις, διότι πᾶν ἄλλον ἢ ἀνγκυρώσις ἀποκαλύπτεται: πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ μετὰ προσοχῆς διερευνῶντος τὸ περιεχόμενον ἐκατέρως αὐτῶν. Παρὰ τὸ ὀλικὸν στοιχείον κύριοι τῆς διομηχανίας καὶ τοῦ πλούτου, ὅπερ εἶνε ἡ ἐκφρηγὴ τῆς ἐπιστήμης τῆς φύσεως: παρὰ το ἠθικόν, δι' οὗ καὶ ἡ ἀτομικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ ἐνέργεια ρυθμίζεται: παρὰ τὸ νοητικόν, τὸ διὰ πάσης ἐπιστήμης καὶ καλλιτεχνίας ἀναπτυσσόμενον: παρὰ τὸ πολιτικόν, δι' οὗ ἡ κοινωνία γίνεται ἔλλογον καὶ ἠθικὸν πρόσωπον: παρὰ τὰ στοιχεῖα

λέγω ταῦτα τὰ μετὰ τῆς φιλοσοφίας συναπτόμενα, ὑπάρχει καὶ ἕτερον στοιχείον μᾶλλον τῆς φιλοσοφίας συναπτόμενον, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ θρησκευτικόν, ἡ θρησκεία.

Ἡ θρησκεία σχετίζεται μετὰ τῆς φιλοσοφίας διότι ἔχει τὸ αὐτὸ μέτ' αὐτῆς περιεχόμενον. Ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ θρησκεία εἶναι δύο ὅψεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου: ἡ μὲν, εἶναι ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας διὰ μόνων τῶν νοητικῶν ἡμῶν δυνάμεων, ἡ δὲ ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἀληθείας ταύτης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τῆς θείας ἀποκαλύψεως ὁμῶς, καὶ κατὰ τῶν θαυμάτων καὶ μυστηρίων τῆς πίστεως δυσαναχωροῦσι τινες, διότι λέγει πάντα ταῦτα θεωροῦσι ἀκατάληπτα: ἀλλ' ἡ ἔμφρων φιλοσοφία, ἡ γινώσκουσα τὰ βρῖα καὶ τὴν δύναμιν τῆς νοήσεως, ἡ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ λόγου καὶ τῶν ἐννοιῶν αὐτοῦ, δὲν φοβεῖται τὸ ἀκατάληπτον, διότι εὐρίσκει τοῦτο πανταχοῦ μετὰ τοῦ καταληπτοῦ συνδεδεμένον. Ἡ ἔμφρων φιλοσοφία ὡθεὶ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ὅσον δύναται ὤψηλότερον, δὲν φείδεται αὐτῇ προσπαθειῶν καὶ ἀγώνων ὅπως ἐπεκτείνῃ τὰ βρῖα τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως: καὶ προσδεύσῃ κατὰ τὴν κατάληψιν τῶν φυσικῶν νόμων: ἐν τούτοις καὶ ἀναγνωρίζει ταυτοχρόνως αὐτῇ, ὅτι πέραν πάσης ἀνθρωπίνης γνώσεως, ὑπάρχουσιν βρῖα τὰ ὅποια οὐδέποτε θέλει ὑπερβῇ, καὶ μάλιστα ὅταν φθάσῃ ἐκεῖ, παραδίδει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πίστεως.

Ἡ θρησκεία κατὰ ταῦτα οὐδὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ ἐκ μέρους τῆς φιλοσοφίας, ἐκ μέρους τῶν φώτων, διότι ἡ μελέτη τῶν νόμων τοῦ κόσμου, εἶναι μελέτη τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, καὶ πληρεστέρα αὐτῶν γνώσεις εἶναι πληρεστέρα γνώσεις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Τριζυγία ἐν δόλοις εἶναι ἡ μεταξὺ φιλοσοφίας καὶ θρησκείας, ἡ μεταξὺ λόγου καὶ πίστεως συνέκρεια. Κοινὸς αὐτῶν σύνδεσμος εἶναι ἡ ταυτότης τοῦ ἀντικειμένου, ἡ αἰώνιος καὶ ἀπείρος ἀλήθεια, τὴν ὅποιαν ἡ μὲν θρησκεία ἀποκαλύπτει εἰς τὴν πίστην, ἡ δὲ φιλοσοφία ἀνακαλύπτει διὰ τοῦ λόγου: καθὼς δὲ ἡ ἀλήθεια δὲν μάχεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν, οὕδ' ὁ Θεὸς πρὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ, παρομοίως ὁ λόγος δὲν μάχεται πρὸς τὴν πίστην. Σύμπνοια λοιπὸν καὶ ἀρμονία ὑπάρχει μεταξὺ λόγου καὶ πίστεως, ὑπάρχει δὲ σύμπνοια καὶ ἀρμονία, διότι ἀμφοτέρω περὶ τῶν οὐσιωδωτέρων τὰ αὐτὰ διδάσκουσιν: τὸ ἀπείρον δηλ. καὶ τὰ ἀναγκαῖα αὐτοῦ προσόντα, τὴν φύσιν τοῦ ἡμετέρου πνεύματος καὶ τὸν ἀθάνατον αὐτοῦ προορισμόν, τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τούτου διὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἠθικοῦ νόμου, τὰ ἐκ τούτου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν κοινωνίαν καθήκοντα, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν τάξιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τὸ καθήκον τέλος τῆς πρὸς τοῦ καὶ τῆς τελειοποίησεως, ἵνα γίνωμεν τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, εἰς τὸν ὅποιον πλήρη καὶ ὀλοτελὴ ὀφείλομεν ἀφοσιώσιν. Ταῦτος ὁ νόμος τῆς Χάριτος δὲν ἐκήρυξε καὶ κηρύττει ἡ θρησκεία, τοιοῦτος καὶ ὁ νόμος τῶν ὁποίων ἐπίσης διδάσκει ἡ ἔμφρων φιλοσοφία. Ποῦ ὑπάρχει λοιπὸν ἡ διαφωνία ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη καὶ κύρια μεταξὺ φιλοσοφίας καὶ θρησκείας, ὥστε νὰ δικαιολογηταί τις, κηρυττέμενος, ἐν ὀνόματι δῆθεν τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ τῆς φιλοσοφίας κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ νὰ δεικνύῃ θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα πρὸς αὐτόν; Ἀσφ

λως ἡ επικρατοῦσα θρησκευτικὴ ἀδιαφορία παρὰ τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ προέρχεται ἐκ παρανοήσεώς τινος. Ἀσφαλὲς ἡ ὥς πρὸς δευτερεύοντα ζητήματα διαφωνία, ἐκλαμβάνεται ὡς διαφωνία, ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη. Ἡ παρανόησις δὲ αὕτη πρέπει νὰ ἐννοηθῇ καὶ θὰ ἐννοηθῇ, ὅταν δὲ τοῦτο γίνη, κατὰ μικρὸν θὰ ἰδωμεν τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας κοινωνίας προσεγγίζον πλεόπετον πρὸς τὸν χριστιανισμόν καὶ συνδιαλαττόμενον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἤδη προβάλλει ἄφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐρώτημα, πῶς θὰ γίνη ἡ προσέγγισις καὶ ἡ συνδιαλλαγή αὕτη;

Γ!

Ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ προσέγγισις καὶ συνδιαλλαγή θρησκείας καὶ νεωτέρας κοινωνίας, πρέπει πρῶτον, οἱ διδασκαλοὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας νὰ συντελέσωσι τὸ κατὰ δύναμιν. Δὲν πρέπει νὰ νομίζωσιν οἱ διδασκαλοὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰσέτι εἰς τοὺς μέσους αἰῶνας, δὲν πρέπει νὰ περιδλέπωσιν οὗτοι τὰς προσόδους τῶν νεωτέρων χρόνων.

Καὶ ἡ ἀπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἑξέως καὶ ἡ διὰ τοῦ ἀμύμονος διδασκαλίας, πρέπει νομίζομεν νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς παρούσας ἀνάγκας, πρὸς τὰς παρούσας γνώσεις, πρὸς τὴν παρούσαν πρόοδον τῶν χρόνων. Δὲν πρέπει οἱ διδασκόντες νὰ προσκοροῦν ἀνά πᾶν θῆμα, εἰς ἀλήθειαν τινα παρὰ πάντων σήμερον ἀνεγνωρίζομένην. Ὁ Ἱεροκλήρῳ ἐκεῖνος μόνον δύνανται νὰ κερδίσῃ σήμερον τὸ πλήθος, ὅστις ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν, ὅστις εἶναι κάτοχος πάσης τῆς σημερινῆς ἀνάγκης τῆς νεωτέρας κοινωνίας, καὶ ἐννοεῖ τί δύναται νὰ δεχθῇ τὸ ἀκροκρήριον καὶ τί ὄχι. Ὁ Ἱεροκλήρῳ σήμερον πρέπει νὰ μεταβῶσιν τὴν παλαιὰν ἀλήθειαν ἐν νέᾳ μορφῇ. Δεύτερον διὰ τὴν ἀποδίωξιν τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας ἐκ τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας ἀπαραίτητος εἶναι ὁ συγχρονισμὸς τῆς λατρείας. Ἡ λατρεία τ. ἔ. δέον νὰ τελεῖται σήμερον οὕτως, ὥστε νὰ ἐλκύῃ τὸν ἀνθρώπον τῶν χρόνων ἡμῶν καὶ νὰ ἐπιδρῇ αὐτοῦ. Ὅτι ἄλλοτε ἐνεθουσίαζε τοὺς πιστοὺς δὲν ἐξασκεῖ καὶ σήμερον τὴν αὐτὴν δύναμιν. Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ μεταβληθῶσιν τὰ καθεστῶτα τῆς λατρείας κατὰ τὰς ἐνάσεις των, ἀλλ' ἐννοοῦμεν τὴν ἐξωρόλιν καὶ καλισταθητικὴν ἀνύψωσιν αὐτῆς, καθ' ἣς πρέπει τις νὰ κατέχεται ὑπὸ τυφλοῦ φανατισμοῦ διὰ νὰ κηρυχθῇ ἐναντίως. Τρίτον διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας, ἀνάγκη πᾶσα εἶναι ὅπως ἐξυψωθῇ ὁ κλήρος, καὶ ἐννοῶ ὁ κατώτερος τοιοῦτος, καὶ καταστῇ ἄξιος τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Πῶς δὲν θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐξύψωσις τοῦ κατωτέρου κλήρου;

Καθ' ἣμας δύο τινὰ κυρίως ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν διευθέτησιν τοῦ σοδαρωτάτου τούτου ζητήματος. Πρῶτον, ἡ κατάπυσις εἰς τὸ ἐξῆς τῆς στρατολογίας ἀμυρρότων ἱερέων, καὶ δεύτερον ἡ δελτίωσις τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτῶν. Ὁ Ἱερεὺς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, δὲν νομίζομεν ὅτι ἔχει ὡς μόνον καθήκον νὰ τελεῖ τὰς λειτουργίας, τὰ μυστήρια, νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς ἐκκλησιαστικὰς εὐχὰς—καὶ πάντα ταῦτα ὅλως μηχανικῶς πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων—δὲν νομίζομεν λέγειν ὅτι ἱερεὺς δέον νὰ τάσῃ ὡς πεδῖον τῆς ἑαυτοῦ δράσεως μόνον τὸν ναόν, καὶ ὅτι συνεπῶς δέον νὰ ἀποτελῇ παράγοντα ζῶντα ἐν ἀφανείᾳ, πα-

ΜΕΛΕΤΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ

ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΚΙΑΝ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ

Ἀπάντησις εἰς τὰς θεωρίας τοῦ Ρῶδελ

Μπράιτ διὰ τὴν πέραν τοῦ τάφου ζῶν

(συνέχει ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐπειτα δὲν εἶναι μόνον ἡ παραπλάνησις τῆς φαντασίας τοῦ Ρ. Μπράιτ εἰς ἀναληθῆ συμπεράσματα, ἣτις πρέπει νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ ψυχολόγος αὐτὸς ἐν τῇ ἐκπαίδευσί του, ἐκ τοῦ χειμάρρου τοῦ πέραν τοῦ τάφου φωτός του, παραφερόμενος, ἐξέρχεται τοῦ φιλοσοφικοῦ πλαισίου καὶ φέρεται ἀντικρὺ πρὸς αὐτὴν τὴν Γραφικὴν ἀλήθειαν. Καὶ διὰ τοῦτο εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἀναζητήσωμεν ὅπλα καὶ ἀμυνθῶμεν συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς προσβαλλομένης ἀληθείας. Λοιπὸν τί μὰς λέγει ὁ Ρ. Μπράιτ;

1) ὅτι εἰς τοὺς κόσμους τοῦ υπερπέραν θὰ συναντήσωμεν τὰ προσφιλέστατα πρόσωπα.

2) Ὅτι διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς του μελέτης καὶ ἀποκαλύψεως ὁ ἀνθρώπος λαμβάνει πράγματι ἐπίγνωσιν τοῦ μεταθανάτιου μέλλοντος του.

3) Ὅτι ὁ τρόμος τοῦ θανάτου ἐκλείπει. Νέαι ἐλπίδες γεννῶνται καὶ ὁ ἐπισημνότερος ταλαιπωρούμενος ἀνθρώπος δεδιωμένος ὅτι μετὰ τὴν προσωρινὴν πρώτην ζῶν του, πρόκειται νὰ ζήσῃ δευτέραν, ἀπείρως διαρκεστέρην τῆς παρούσης, ἀλλ' εὐτυχιστέρην.

Ὁ θνητὸς αὐτοπαραμυθίζεται διὰ τὰς στερήσεις τῆς ἐπιγείου ζωῆς του. Πιστεύει αὐτὸς, ὡς δοκιμασίαν καὶ δέχεται ἀγογγύστως τὴν ὑποχρεωτικὴν δοκιμασίαν διὰ νὰ καταστῇ ἄξιος τῆς καλλιτέρας ζωῆς.

4) Ὅτι ἀποκλείει τὸ θεῖον ἀπὸ τοῦ σύστημας του καὶ 5) Ὅτι ὑπάρχει μία ἡθικὴ δύναμις, ἡ ὁποία ἀπορρῆει ἀπὸ τοῦ ἐξαγνισμού τῆς ὑπάρξεως μετὰ τὴν δοκιμασίαν, τὴν ὁποίαν αὕτη ὑπέστη ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἡ ἡθικὴ δύναμις αὕτη δὲν εἶναι ξένη πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἀλλὰ προέρχεται ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ μᾶλλον αὐτὸς τὴν δημιουργεῖ.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ γενικαὶ γραμμαὶ, αἵτινες διέπουν τὸ σύγγραμμα τοῦ Ρ. Μπράιτ.

Ἐπιστημονικῶς—ἐξολογούμεθα—δὲν εἴμεθα κατηρτισμένοι διὰ τὴν ἀντιπαλέσωμεν πρὸς τὸν Ρῶδελ τὸν ὁποῖον ἐφιλοξένησεν εἰς τὰς στήλας του ἡ ἐφημερίς «Παρθενότης».

Τὸ ἀνάστημά μας εἶναι, ὡς νάνου ἐνώπιον γίγαντος, ἀλλὰ κρατοῦμεν σφενδύνην τῆς ἐπιείας ὁ μὴ πρὸς λίθος δύναιτο νὰ πλήξῃ καὶ θανάτωσιν τὸν ἀντί-

ράγοντα μὴ κοινωνικὸν ἐνθ' ἑνὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, παράγοντα τέλος θέτοντα ὡς ἐμδλημα τῆς ἀποστολῆς του τὸ «ἀπάτιζε καὶ ἁπτε». Ὅχι, πολλάκις ὄχι. Ὁ ἱερεὺς πλὴν τῆς ἐν τῇ ναφ' ἐργασίας του, ἔχει ἐτέραν τοιαύτην ἐξ ἑαυτοῦ σοδαρὰν, καὶ τῆς ὁποίας τὸ πεδῖον εἶναι ἡ κοινωνία.

(Ἐπειτα συνέχεια)

παλον.

Λοιπὸν ἐπὶ τῶν σημείων, τὰ ὅποια προανεφέρομεν, καὶ ἐφ' ὧν ὁ Ρ. Μπράιτ στηρίζει τὴν θεωρίαν του ὅτι προβάλλομεν τὰς ἀντιρρήσεις μας.

Καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἀνάλυσιν ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τοῦ πέντε ἐρεισμάτων τῆς θεωρίας τοῦ Ρ. Μπράιτ διὰ τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν :

ΘΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΩΜΕΝ ΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ ΜΑΣ

Ὅτι θὰ συναντήσωμεν μετὰ θάνατον τὰ προσφιλῆ μας πρόσωπα, οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως ὅτι καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἡμεῖς, ἡκολουθήσαμεν τὴν ἰδίαν ὁδὸν μέχρι τοῦ τάφου. Ἀπὸ τῆς διακρίσεως ὅμως ταύτης τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ προϋπόθεσις αὐτὴ μέχρι τῆς διαβεβαιώσεως τοῦ Ρ. Μπράιτ ὅτι θὰ συναντήσωμεν ἀνεξαιρέτως ὅλους τοὺς νεκροὺς μας, εἶναι καταφανές, ὅτι διανοίγεται τεραστία ἀπόστασις, διότι οἱ ἡθικοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ νόμοι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραμερισθῶν καθὼς δίκην δικτάτορος κάμνει ὁ Ρ. Μπράιτ. Αἱ καταστάσεις τῶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἀποδημούντων εἶναι κεχωρισμένα καὶ ἐντελῶς διάφοροι, ἀνάλογοι δὲ πρὸς τὴν ζωὴν ἐνὸς ἐκάστου. Τὸ ἀψευδὲς τοῦ Ἰησοῦ στόμα διακηρύττει :

«Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαύλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως» (Ἰωάνν. ε' 29)

Δύο κόσμοι, ξένοι πρὸς ἀλλήλους, διακρινόμενοι ὑπὸ χαρακτηριστικῶν διαφόρων φύσεως, ἀποτελοῦν τὰς δύο μετὰ θάνατον καταστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας θὰ διαχωρισθῇ αἰωνίως καὶ ἀμετακλήτως ἡ ἀνθρωπίνη μάζα, εἶναι δὲ τῇ ὄντι ἀκατανόητος ἡ ταχυδακτυλογραφικὴ τέχνη δι' ἧς ὁ Ρ. Μπράιτ ἀνακαλύπτει καὶ χρησιμοποιοῖ τὴν συγκολλητικὴν οὐσίαν πρὸς συνένωσιν καὶ συνάντησιν τῶν δύο αὐτῶν κόσμων!

Τότε ποία ἡ Γραφικὴ ἀντίληψις ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Μία ἀπὸ τὰς γλυκυτέρας ἐλπίδας τῆς Χριστιανικῆς πίστεως εἶναι καὶ ἡ τῆς συναντήσεώς μας μετὰ τῶν προσφιλῶν μας προσώπων, τὰ ὅποια προηγέθησαν ἡμῶν εἰς τὸ ταξίδιον τῶν πρὸς τὴν αἰωνιότητα.

Ἐάν ὅμως ἐκεῖνα μὲν ἔζησαν κατὰ Χριστόν, ἡμεῖς δὲ κατὰ τὴν ἰδικὴν μας ἐπιθυμίαν καὶ νοστροπίαν, ἀγνοοῦντες τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ, τὴν διὰ πίστεως σωτηρίαν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς φυσικῶς ἀπορρέουσαν ἀγίαν καὶ καθαρὰν ζωὴν, οἷαν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἀπαιτεῖ, τότε ἡ Χριστιανικὴ ἐλπίς πρέπει νὰ καναστραφῇ διότι οὐδέποτε καὶ οὐδεμία ἡδὲ ὑπέρβη ἐλπίς ὅτι θὰ ἐπανιδώμεν ἐκεῖνους, ἀφ' ὧν μᾶς ἀπεχώρισε τὸ ἀκάτιον τοῦ Χάρωνος.

Ὁ Ρ. Μπράιτ ἀπὸ τὴν πλουσιωτάτην ἀσφαλῶς, βιβλιοθήκην του δύναται ἀνέτως καταναλίσκων τὸν χρόνον του, νὰ διευθύνῃ διὰ τῶν ἀοράτων νημάτων καὶ μὲ τὴν καταπληκτικὴν μαγικὴν δύναμιν του τὰς ἐμφανίσεις καὶ κινήσεις τῶν μὲ ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας (1) πεπρωτισμένων φασμάτων του, ἐλέγχεται ὅμως πνευματικῶς ἀνάπηρος, ἐν τῇ γελοίᾳ προσπάθειά του ὅπως τακτοποιήσῃ τὰς ψυχὰς μας μετὰ θάνατον εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν, ἀσχετῶς ἂν ἐξήσαμεν ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ἐκφυλὸν ἢ ἡθικὴν, ἁμαρτωλὴν ἢ ἀγίαν, διεφθαρμένην ἢ καθαρὰν ζωὴν.

Οὕτε ὑπάρχει περίπτωση, καθ' ἣν ἐνδέχεται αἱ ψυχαι τῶν ἁμαρτωλῶν, διὰ τοῦ ἐξαγνισμοῦ καὶ καθαρισμοῦ νὰ φθάσουν, σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς εὐτυχίας πρὸς κοινὴν συνάντησιν.

Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουτοῦ καὶ τοῦ Λαζάρου καὶ τὸ ἐν γένει πνεῦμα τῆς Γραφῆς καταρρίπτουσι παταγωδῶς τὴν ἐξωφρενικὴν θεωρίαν τοῦ «Πουργατορίου» τῶν Παπῶν—ἥτις ἀπατάλεσε δι' αὐτοὺς χρυσὴν πηγὴν πλουτισμοῦ κατὰ τὸν Μεσσία—ὡς καὶ τὰς ἀνυποστάτους ἀνακρινώσεις τοῦ πνευματισμοῦ, καθ' ἃς αἱ καταστάσεις τῶν διαφόρων πνευμάτων δαίνουσι βελτιοῦμεναι ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον, μέχρις οὗ φθάσῃ τὴν τελειότητα. Παράλληλως καταπίπτει καὶ πᾶσα ἄλλη θεωρία ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐλαφρύνωμεν ἢ καὶ νὰ μεταβάλλωμεν τὴν θέσιν τῶν ψυχῶν τῶν νεκρῶν μας δι' οἰουδήποτε μέσου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ἡ Γραφή θὰ ἀντέφασκε πρὸς ἑαυτήν.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οἱ μάντις καὶ οἱ ἀγύρται διεβεβαίουν διὰ τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Μουσαίου, ὅτι ἡδύναντο διὰ τῶν δεήσεων καὶ τῶν θυσιῶν τῶν νὰ ἐλευθερώσιν ἐκ τοῦ ταρτάρου τὰς ψυχὰς τῶν ἐν ἀδικίαις ἀπεθανόντων (Πλάτωνος Πολιτεία β' 7—9)

Καὶ ἀνάλογον ἐπιλοδοῆσεν νὰ δεβαιώσῃ καὶ ὁ παπισμός, ὅστις διεκήρυσεν, ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες, ἀλλὰ μὴ τέλειοι ὄντες, μεταβαίνουν εἰς καθαρτήριον (purgatorium) ἐνθα ὑφίστανται θλίψιν καὶ πόνον καὶ δοκιμασίαν διὰ πυρὸς (κατ' ἄλλους μὲν πραγματικοῦ, κατ' ἄλλους δὲ πνευματικοῦ), πρὸς ἐξιλέωσιν, καθαρισμόν καὶ τελειοποίησιν αὐτῶν, καὶ ὅτι οἱ πόνοι καὶ τὰ βάσανα τῶν ἐν τῇ καθαρτηρίῳ πυρὶ ἐξαγνιζμένων ψυχῶν ἡδύναντο νὰ ἀνακουφίζωνται ἢ καὶ νὰ συντομεύωνται διὰ τῆς παρὰ τῷ Θεῷ ἐπεμβάσεως τῶν Παπῶν, διὰ λειτουργιῶν καὶ δεήσεων. Ἐπεφύλακτον δὲ δι' ἑαυτοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ὡς καὶ τὴν δύναμιν, ὅπως ἀντλοῦντες ἀπὸ τὴν ἀξιομισθίαν τῶν Ἁγίων, ὡς ἀπὸ κεφάλαιον ἀποθεματικόν, ἐδρυσκόμενον εἰς τὴν ἀπόλυτον διάθεσιν τῶν, ὅποταν θέλωσι νὰ χαρίξωσι καὶ νὰ συγχωρῶσιν ὅλον ἢ μέρος τῆς ποινῆς ταύτης τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς, ἐπὶ χρηματικῇ καταβολῇ, πάντοτε, τοῦ ἐνδιαφερομένου.

Εὐτυχῶς ὅμως ὁ προβολεὺς τῆς Γραφῆς ρίπτει πλήρως φῶς ἐπὶ τῆς μετὰ θάνατον καταστάσεως τῶν ἀπερχομένων διὰ τὴν αἰωνίαν πατρίδα. Διαλευκάνονται δὲ αἱ ἀλήθειαι:

1) Ὅτι αἱ ψυχαι τῶν ἀποδημούντων ἀπὸ τῆς γῆς, εὐθὺς μετὰ θάνατον, χωρίζονται, τῶν μὲν ἀσεβῶν ἀπερχομένων εἰς τόπον θλίψεων καὶ στεναγμῶν, τῶν δὲ εὐσεβῶν εἰς τὴν ἀνάπαυσιν καὶ δόξαν τοῦ Κυρίου τῶν.

2) Ὅτι ἡ περίοδος τῆς δοκιμασίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν εὐκαιριῶν πρὸς ἐκλογὴν καὶ ἀπόκτησιν τοῦ αἰωνίου μέλλοντος, κλείει μὲ τὴν προοδὸν ζωὴν οὕτως ὥστε μετὰ θάνατον, νὰ εἶναι ἀδύνατος οἰαδήποτε μεταβολὴ καταστάσεως, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, ὅπως δὲποτε καὶ ὁποθενδήποτε καὶ ἂν ἐνεργήσωμεν. Λίτοι: ἂν τὸ ἀντίθετον ἦτο ἀληθές, τότε ὁ Θεὸς θὰ ἦτο τελείως ἀδικος, ἐφ' ὅσον, ἐν τῇ λόγῳ Του ἀπαιτεῖ τὸν ἁγιασμόν τοῦ ὄλου μας καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸ θέλημά Του, ἀφ' ἐτέρου ἐπιδραβεῖ

διὰ τοῦ αὐτοῦ στεφάνου καὶ τὸν νομίμως ἀθλήσαντα εὐσεβῆ ὡς καὶ τὸν ἀμαρτωλὸν. Ὑπάρχουν οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τόσο ἐσπλαγχνος, ὥστε δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀνθρώπον ἐν δασύνοισι.

Τὴν θεωρίαν ταύτην ἀνήγαγον εἰς περιωπὴν δόγματος καὶ ἐπισήμου διδασκαλίας οἱ αὐτοτελεσφοροῦμενοι «Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν», ἡρωσσελισταὶ, οἵτινες κατορθώσαντες νὰ ἀρνηθοῦν τὰς θεμελιώδεις στέρας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀρχᾶς καὶ ὁσείας τῆς Γραφικῆς ἀποκαλύψεως, παρουσιάζονται σήμερον ὡς οὐρανόπεμπτοι κήρυκες τῆς ἀληθείας, φωνασκούντες ὅτι διὰ τοὺς ἀποθανόντας θὰ παρασχεθῇ καὶ δευτέρα εὐκαιρία πρὸς μετάνοιαν.

Οἱ ἰσχυρισμοὶ ὅμως τῶν μὲν καὶ αἱ διακηρύξεις τῶν δὲ κατακαίονται: ὅταν ὑποστοῦν τὴν δοκιμασίαν ἐν τῇ καμίνῳ τῆς ἀληθείας, οἱ ἀποκαλύπτεται μεγαλειώδης καὶ ἐν ὅλῃ τῇ σαρότητι αὐτῆς ἐν ταῖς Γραφαῖς.

Εἰς τὴν ἐξοδὸν λδ' 5—7 ἀναγιγνώσκωμεν: «Κύριος ὁ Θεός, οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός, φυλάττων ἔλεος εἰς χιλιέτας, συγχωρῶν ἀνομίαν καὶ παράδειον καὶ ἀμαρτίαν, καὶ ΟΥΛΟΛΩΣ ΑΘΩΩΝΩΝ ΤΟΝ ΕΝΟΧΟΝ».

Νομίζομεν ὅτι ὁ Γραφικὸς καθορισμὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ οὐδεμίαν μεταβολὴν ἢ ἀμφισβήτησιν ἐπιδέχεται, συνεπῶς πλανῶνται πλάνην οἰκτρὰν οἱ σοφίζόμενοι μεθόδους—σατανικὰς δυνάμεις—θὰ νὰ εἰπωμεν—ὅπως δικαιολογοῦν τὴν μετάθεσιν τῶν ὁρίων αὐτῶν τῆς θεῆς ἐσπλαγχνίας εἰς τὸ ἀπειρον!

(ἔπεται συνέχεια)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἀγαπητέ μοι κ. Διευθυντά τῆς «Νέας Ζωῆς»:

Ἀφοῦ πρῶτον Σᾶς συγχάρῳ θερμῶς διὰ τὴν κατεύθυνσιν ἣν ἐδώσατε εἰς τὸ περισπούδαστον περιοδικὸν Σᾶς, χωρὶς νὰ φεισθῇτε κόπων καὶ θυσιῶν, ἔρχομαι ν' ἀπευθύνω ἐρωτήσεις τινὰς διὰ τὰς ὁποίας εἶμαι δέδοικος ὅτι εὐγενῶς θὰ παραχωρήσητε τὰς στήλας τῆς ἀγαπητῆς τῆς «Ν. Ζωῆς», προθύμως δὲ θὰ με διαφωτίσητε, μετ' ἐμοῦ δὲ καὶ πολλοὺς ἄλλους.

Καὶ 1ον) εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια κατὰ τὰς μεγάλας ἡμέρας, Μ. Ἑβδομάδος, Χριστουγέννων, Δεκαπενταυρουσίου οἱ Χριστιανοὶ νὰ μεταλαμβάνωσι πρὶν ἢ τελειῶσῃ ἡ θ. λειτουργία καὶ δὴ ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, χωρὶς βεβαίως νὰ παρακαλουθῇσιν ἡντι ἑ. ἀκολουθίαν. Συμβαίνει ὅμως καὶ ἄλλο: νὰ τελῇται μὲν ἡ λειτουργία ἀρθρου δευτέρου: καθ' ἣν δ' ὡραν προσέρχονται οἱ Χριστιανοὶ διὰ νὰ κοινωνήσωσιν εἰς κληρικὸς (ιερεὺς ἢ διάκονος) ἀναμμένων εἰς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ (δίκην γκαρσονιῶ) μεταδίδει αὐτοῖς τὴν θ. μετάληψιν.

Δύνασθε παρακαλῶ νὰ με ἀπαντήσητε πόθεν ἐπικρατοῦσεν ἡ συνήθεια αὕτη; Στηρίζεται ἐπὶ τῶν λειτουργικῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἢ ἄλλου; Εἶναι ἐποικοδομητικὸν τὸ τοιοῦτον;

2ον) Κατὰ τὰς αὐτὰς ὥς ἂν ἡμέρας ἢ αὐτὴ συ-

νήθεια ἐπικρατεῖ προκειμένου καὶ περὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μικρῶν παιδίων μηδὲ τῶν νηπίων ἐξαιρουμένων. Ἐπιτρέπεται νὰ συνηθίζον οὕτως ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας τὰ τέκνα μας καὶ ἐνηλικούμενα ν' ἀδιαφοροῦν καὶ ψυχρῶς νὰ προσέρχονται πρὸς τὸ μέγα τῆς θ. εὐχαριστίας μυστήριον, ἀνίκανα καθιστάμενα νὰ διακρίνωσιν ἂν ὑπάρχῃ διαφορά μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς λήψεως ἀπλοῦ τινος ἡδυπότου ἢ καφέ;

3ον) Εἶδον ἰδίως ὀφθαλμοῖς προσερχομένους Χριστιανούς διὰ νὰ μεταλάβωσιν ἀρχὰ καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τιμίων δώρων ὑπὸ τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως, ὅστις μεταδίδει αὐτοῖς ἐκ τοῦ ξηροῦ ἁγ. ἄρτου τοῦ φυλακτιομένου διὰ τοῦ ἀσθενεῖς. Δικαιολογεῖται τοῦτο; καὶ πῶς;

4ον) Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰ νήπια. Δύνανται παρακαλῶ, νὰ καταπίωσι ξηρὸν ἄρτον τὰ νήπια ὧν μὲν εὐληπτός τροφή εἶναι τὸ μητρικὸν γάλα ἢ ἄλλο τι ἄλλὰ καὶ τοῦτο ρευστόν;

Ἀπαντῶντές μοι εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐρωτήσεις θὰ με ὑποχρέωσθε τὰ μέγιστα.

Εὐχαριστῶν. Δικτελῶ μετὰ σεβασμοῦ

Εἰς συνδρομητῆς Σᾶς.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ.—Ὁ τρόπος καὶ ὁ χρόνος κατὰ τὸν ὁποῖον ὡς γράφετε ὅτι προσέρχονται πολλοὶ Χριστιανοὶ ἵνα μεταλάβωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων, πληροὶ ἡμᾶς καὶ πάντα κατ' ἐπίγνωσιν Χριστιανὸν, βαθυτάτης θλίψεως, διότι καὶ οἱ οὕτω μεταλαμβάνοντες ἀποδεικνύουσιν ὅτι εἶναι κατ' ὄνομα μόνον Χριστιανοί, καὶ οἱ οὕτω χορηγοῦντες πρὸς μετάληψιν τὰ ἀχράντα μυστήρια, ὅτι εἶναι τοῦ χειρίστου εἶδους θρησκοκλήποι. Τὸ οὕτω μεταλαμβάνειν καὶ χορηγεῖν τὴν θείαν μετάληψιν, οὐδαμῶς τῶν λειτουργικῶν τῆς Ὁρθοδ. Ἐκκλησίας διδολίων ἀναγράφεται: ἡ στηρίζεται. Τὸ πῶς πρέπει νὰ μεταλαμβάνῃ ὁ Χριστιανὸς εἶναι τόσο σαφές, καθορισμένον, ὥστε ἡ ἀγνοία νὰ μὴ συγχωρηθῇ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, ἂν δὲ παρτηρῇται δυστυχῶς τοιαύτη, ἡ εὐθύνη βαρύνει καθ' ἡμᾶς ἐξ ὁλοκλήρου τοὺς κληρικούς, οἱ ὁποῖοι ἐνῷ ὀφείλου νὰ διδάξωσι τοὺς πιστοὺς ἐπακριδῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ νὰ ζητῶσι τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν, τυφλοὶ, τυφλοὺς ὁδηγοῦσι, καπηλειούμενοι ὅσια καὶ ἱερὰ.

Οὐδεὶς πιστὸς ἐπιτρέπεται νὰ μεταλάβῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἂν μὴ πρὸς τοῦτο πρῶτον εἶναι προητοιμασμένος διὰ μετανοίας, ἵνα ἐπ' αὐτοῦ ἐφαρμόζεται τὸ «**Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις**» ὃ ἀνακράζει ὁ ἱερεὺς καὶ δι' αὐτὰ τὸν ἑ. Χρυσόστομον «τοὺς μὲν καλεῖ, τοὺς δὲ ἀπερῆγει, οὐ τῇ χειρὶ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ τῇ γλώττῃ τῆς χειρὸς τρανότερον» ἢ γάρ φωνῇ ἐκείνη, τὴν ἀκοὴν ἐμπίπτουσα τὴν ἡμετέραν καθάπερ χεῖρ, τοὺς μὲν ὥθει καὶ ἐκθάλλει, τοὺς δὲ εἰσάγει καὶ παρίστησιν, καὶ δευτέρου, ἂν δὲν παρακολουθῇ τὴν ἀκολουθίαν τῆς θεῆς λειτουργίας. Ἡ χορήγησις τῆς θεῆς μεταλήψεως, πρὶν τελειῶσῃ ἡ θ. λειτουργία καὶ δὴ ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἢ ἅμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ πιστοῦ εἰς τὸν ναόν, ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ διακόνου, ὃ ὁποῖος ἀναμένει εἰς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ δίκην γκαρσονιῶ, ἀποτελεῖ εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀγνοίαν, ἀσέβειαν καὶ ἀσυνεσθησίαν ἐκ μέρους τοῦ μεταλαμβάνοντος καὶ ἐκ μέρους τοῦ θρησκοκλήλου τοῦ μεταδίδοντος τὴν θείαν μετάληψιν.

Πότε ακριβώς πρέπει να μεταλαμβάνωσιν οι πιστοί; «Όχι μετά την ολοσχερή της λειτουργίας απόλυσιν, ούδὲ πρὸ τῆς εισόδου εἰς τὸ μυστήριον, οὔδὲ ἀπὸ θαύματος θρόνου, οὔδὲ εἰς οἰανδήποτε ὥραν καὶ στιγμὴν θελήσῃ ἡ ἀνευλάβεια καὶ ἰδιοτροπία ἐκαστοῦ, κατὰ τὰ σήμερον παρ' ἡμῖν κρατοῦντα (γράφει εἰς τὸ ἔξοχον αὐτοῦ ἔργον «Ὁ Χριστιανικὸς νικῶς καὶ τὰ τελοῦμενα ἐν αὐτῷ» ὁ πολὺς Κ. Καλλίνικος ὁ πρωθιερεὺς) ἄλλ' ὅταν τὰ ἀμφιθυρὰ ἀνελευσθῶσιν ἐκφερμένῃς τῆς θυσίας καὶ διαστελλομένου ἀνωθεν τοῦ οὐρανοῦ ὅταν ὁ λειτουργὸς κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ πυριφλεγὸς θυσιαστηρίου, τὸν Ἀναθρακα κατέχων ἐν χειρὶ καὶ ἐπιδεικνύει αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἀδύτων κράζων «**Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἡγάπης προσέλθετε!**» τότε καὶ μόνον τότε θὰ γίνῃ ἡ πρὸς τὸ θῆμα προσοδος τῶν προσκαλουμένων. Εἶνε τὸ πρᾶγμα δύσκολον καὶ θὰ μηχανθῇ εὐτως ὁ χρόνος τῆς συνάξεως; Ἀλλ' εἶνε τὸ μόνον λογικόν, ἔξω τοῦ ὁποῦ πᾶσα παρέμβασις εἶνε λογικὴ ἀσυνέπεια. Εἶνε τὸ πρᾶγμα δύσκολον καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ περιμένῃ τόσος λαὸς; Ἀλλ' ἡ δυσκολία θὰ ἡδύνατο νὰ θεραπευθῇ ἐὰν οἱ λαοὶ ἐδιδάσκοντο νὰ θεωρῶσι πᾶσαν λειτουργίαν κατὰλληλον πρὸς Κοινωνίαν καὶ μὴ φρεναπατώσιν ἑαυτοὺς νομίζοντες ὅτι ἡ Κοινωνία τοῦ Πάσχα, φερ' εἰπεῖν, εἶνε ἀνωτέρα πάσης ἄλλης ἐν κοινῇ Κυριακῇ τελομένης».

Τὸ μέγα σφάλμα τὸ ἀφεθὲν νὰ ριζοβολήσῃ, ὅτι μόνον τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστον, ἐπιτρέπεται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ μεταλαμβάνῃ ὁ λαὸς, παρακολουθεῖται ἀπὸ ἄτοπα ποῦ προξενοῦν λύπην θαυμάτην. Τότε προσέρχονται ἄθροοι οἱ πιστοὶ σὺν γυναίκι καὶ τέκνοις, χωρὶς προηγουμένης νὰ ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ μετανοίας, χωρὶς, χωρὶς, χωρὶς... Τότε συνωθοῦνται εἰς τοὺς ναοὺς, διαγωνίζονται, ἐξοργίζεται ὁ εἰς ἐναντίον τοῦ ἄλλου διὰ τοῦτο, τὰ νήπια κλαίουσιν ἐκκωφαντικῶς εἴτε διότι φοβοῦνται, εἴτε διότι πεινοῦν, γίνεται ἀγὼν ποῖος πρῶτος νὰ μεταλάβῃ. Θόρυβος μέγας ἐπακολουθεῖ, οἱ πιστοὶ κατέρχονται πρὸς μετάληψιν χωρὶς συστολήν, χωρὶς σεβασμόν. Ὅταν τοῦτο βλέπουσιν τὰ παιδιὰ, τί θὰ διδασκῶσιν, ποῖα συμπεράσματα θ' ἀποκομίσουν;

Ὁ κληρικὸς μεταλαμβάνων τοὺς προσερχομένους, ἐνῷ ἔχει καταλύσει τὰ ἁγ. αἶκ. τοῦ ξηροῦ ἁγίου ἄρτου τοῦ φυλακτομένου διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀσθενῶν, εἶναι ἀσυγχώρητος καὶ ἀδικαιολόγητος, πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν ἐκ τοῦ ξηροῦ ἁγίου ἄρτου μεταλαμβάνῃ νήπια.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἄτοπα καὶ ἀσεβῆ θὰ ἔλειπον ἐὰν ὅλοι οἱ ἱερεῖς ἦσαν μορφωμένοι καὶ ἐκλελεγμένοι. Ἐὰν ἐκόπτοντο αἱ χεῖρες τοῦ ἐπισκόπου ἐκείνου, ὁστις ἤθελε χειροτονῆσαι ἱερέα, ἀνθρωπὸν τινα ἀμόρφωτον καὶ πολλάκις κοινωνικὸν ναυάγιον. Αἱ χειροτονοῦσαι αὐτὰς χεῖρες καὶ μόνον πταῖουσιν καθ' ἡμᾶς

ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

Μίαν ἡμέραν ἕνα μικρὸ κοριτσάκι ἐνῷ ἐπαιξε μετὰ τὴν κοῦκλά του ἠκούσθη νὰ λέγῃ πρὸς αὐτήν. «Αἱ κοῦκλίτσα μου πόσον θὰ ἤθελα νὰ εἶχες αὐτιά νὰ

ἀκούῃς καὶ στόμα νὰ μιλάς.»

Μὲ ἄλλα λόγια ἡ μικρὰ μας ἤθελε νὰ ἔχῃ ἕνα πραγματικὸ ζωντανὸ παιγνίδι, τὸ ὁποῖον θὰ ἔμπορεῖ νὰ ἀκούῃ ὅτι αὐτὴ θὰ ἔλεγε καὶ νὰ ἀπαντᾷ καταλλήλως εἰς κάθε τῆς ἐρώτησιν. Ἰπάρχουν κοῦκλες αἱ ὁποῖαι ἔμπορουν νὰ μιλοῦν μόνις τῆς ἐγγίσσης κανεὶς ἢ τὰς μετακινήσῃ, ἀλλὰ ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι αὐτὸ γίνεται μετὰ κάποιο μηχανήμα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέσα των. Ἀναμφιδόλλως, ποτὲ δὲν κατεσκευάσθη κοῦκλα νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ ἀκούῃ διότι δὲν ἔχει πραγματικὴν ζωὴν μέσα της. Τὰ μικρὰ παιδιὰ γεννῶνται μετὰ αὐτιά καὶ στόμα, διότι ἔχουσι ζωὴν. Πολὺ γρηγορὰ ἔμπορουν νὰ ἀκούουσιν καὶ δὲν παύονται καὶ πολὺ; καιρὸς ποῦ θὰ ἔμπορουν νὰ ὁμιλοῦν.

Ἐγνώρισαν γονεῖς οἱ ὁποῖοι εὗρισκοντο ἐν ἀγῶνι, διότι τὰ παιδιὰ των, παρὰ τὴν πάροδον τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ὁμιλήσουν. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζον ὅτι εἶχον γεννηθῇ κωφάλα, ἀλλ' ὅταν διὰ πρώτην φοράν ταῦτα ἐπρόφερον τὴν πρώτην των λέξιν, ὅποια ἦτο ἡ χαρὰ των!

Ἀφορμὴ διὰ τὴν ὁποίαν σὰ: διηγοῦμαι αὐτὴν τὴν ἱστορίαν εἶνε, ὅτι, μερικὲς φορές θὰ συναντήσῃς Χριστιανοὺς οἱ ὁποῖοι ὁμοιάζουσιν σὰν τοῦ μικροῦ μας κοριτσοῦ τὴν κοῦκλα δὲν ἔχουν οὔτε «αὐτιά οὔτε στόμα» καὶ ἕνας εἰλικρινὴς Χριστιανὸς θὰ ἔλεγε, «Αὐτὰ ἤθελον αὐτιά οἱ Χριστιανοὶ νὰ εἶχον αὐτιά, νὰ εἶχον καὶ στόμα. Δὲν ἔμπορουν νὰ ἀκούουσιν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, δὲν θέλουν νὰ μάθουν τὸ θέλημα του, ἀμελοῦν τὴν μελέτην τῆς Ἀγ. Γραφῆς, δὲν ἔχουν μηδεμίαν ἐπικοινωνίαν μετὰ τὸν Θεόν, καί... ἔξακολουθοῦν νὰ ὀνομάζονται Χριστιανοί!!!

Ποτὲ δὲν ὁμιλοῦν περὶ Θεοῦ εἰς οὐδένα, διότι δὲν ἔχουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μένοντα ἐν αὐτοῖς, οὐδέποτε προσεύχονται διότι δὲν γνωρίζουν τὴν ἀπουδιότητα τῆς προσευχῆς καὶ ἂν προσεύχοντο λυπηρὸν εἶνε διότι δὲν γνωρίζουν τί ζητοῦν. Νομίζουσιν ὅτι εἶνε Χριστιανοὶ ἐνῷ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μετὰ τὸν Χριστόν. Εἶναι κωφάλαοι δι' αὐτόν.

Εἶνε λυπηρὸν διότι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὁμοειθῶν μας ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κωφάλαων.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολήν γράφει τὰ ἑξῆς «καὶ ἐπειδὴ εἰσθε υἱοὶ ἐξαπέστειλε ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας σας, τὸ ὁποῖον κράζει Ἀδὲς ὁ Πατήρ». Καὶ ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς ἔχει ἐντός του μίαν φωνὴν ἢ ὁποῖα κράζει πρὸς τὸν Θεόν, ὅχι ὡς δημιουργὸν του ἀλλ' ὡς Πατέρα του, προσέτι δὲ ἔχει αὐτιά διὰ νὰ ἀκούῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ στόμα διὰ νὰ διηγῇ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. Καὶ πῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ εἰμεθα παιδιὰ τοῦ Θεοῦ; Ἡ ἀπάντησις διδεται διὰ τῶν Γραφῶν. «Διότι πάντες εἰσθε υἱοὶ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». (Γαλ. γ'. 26). «Ὅσοι δὲ ἐδέχθησαν τὸν Χριστόν εἰς αὐτοὺς ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γένωσι τέκνα Θεοῦ». (Ἰωάν. α'. 12). Ἀγαπητέ μοι ἀνχνῶστα, Αὐτὸς εἶνε ὁ μόνος τρόπος νὰ γίνῃς τέκνον Θεοῦ, νὰ ἦσαι ἕνας ἀληθὴς Χριστιανός, ὁ ὁποῖος θὰ δύναται πάντοτε νὰ ὀνομάζῃς τὸν Θεόν, Πατέρα σου.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Μετάφρασις καὶ διόσκου Ἰ.Κ. Γ.

Ἀθῆναι

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΒΗΜΑ

ΣΚΑΝΔΑΛΩΔΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ἱεράρχου Ὁρθοῶ. καὶ Καθ. ὉΡΘΟΔΟΞΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ὁ Σεβασμιώτατος καὶ δ- Λούδαρης, ἠθέλησαν περίπου μὲ ἰδιάζουσαν προσήλωσιν νὰ ἀναδείξωσι θεωρίας περὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλειφθείσας καὶ λησμονηθείσας, ὥστε εἶχον ἀποστολὴν νὰ μυήσωσι τοὺς ἀναγνώστας τῶν οὐχὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον περὶ Χριστοῦ διδασκαλίαν, ἀλλ' εἰς τὰς ποικίλας ἀνιστορήτους, ἀστηρίκτους καὶ αἰσθηματολογικὰς κατὰ τὸ πλεῖστον θεωρίας διαφόρων ἀντιχρίστων καὶ ἐβραιομυσοσυνιζόντων φιλοσόφων καὶ φιλοσοφούντων. Ἀλλ' εἶναι τοῦτο ἀντίληψις καθήκοντος ἐνὸς Ὁρθοδόξου Ἀρχιερέως καὶ ἐνὸς Ἐπιστήμονος καὶ Θεολόγου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου; Εἰς πᾶσαν ἄλλην Χριστιανικὴν χώραν Καθηγητὴς φερόμενος οὕτως ἐπιλήσιμων τῆς κυρίας καὶ ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, θὰ ἐξεβάλλετο ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἐπιστημόνων ὡς ἄγνοων καὶ αὐτὰς τὰς στοιχειώδεις δάσεις τῆς ἐπιστήμης του. Ὁ Σεβασμιώτατος Σεβρίων καὶ Κεζάνης καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας κ. Ν. Λούδαρης ἀποτελοῦσι πράγματι φαινόμενα. Θεολόγοι ἀμφότεροι φερόνται ἄγνοοῦντες τὰς δογματικὰς δάσεις τῆς Θεολογίας ἡμῶν καὶ ἐμδυσκλεύοντες εἰς δοξασίας ἐώλους, ὧν καίτοι ἀνέλαβον τὴν ἀνάλυσιν, δὲν κατένόησαν οὔτε τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐλαττωματικότητα, οὔτε καὶ τὸν πρακτικὸν σκοπὸν εἰς ὃν κατατείνουσι, νὰ ἐνσπείρωσι δηλαδὴ τὴν ἀμφιβολίαν, τὸν σκεπτικισμόν, τὸν πυρρωνισμόν καὶ τὴν ἀπιστίαν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν χριστιανῶν. Οἱ τεταγμένοι θέσει καὶ νόμῳ ὅπως ἐποπτεύσωσι τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὴν ἀπὸ ἀπόψεως Ὁρθοδόξου ἐμφάνισιν τῶν θεωριῶν τῶν παρ' ἡμῖν Θεολόγων (—Κληρικῶν τε καὶ Λαϊκῶν—) ἔχουσι καθήκον εἰς τὴν πρόκειμένην περίπτωσιν νὰ θεωρῶν ἐν τῇ ἐκείτῳ θέσει—ὅσον τάχος—τόν τε Ὁρθόδοξον Ἀρχιερέα καὶ κ. Καθηγητὴν, ὡς στερουμένων—δυστυχῶς—πάσης ἐπιστημονικῆς κατάρτισεως καὶ ἀγνοούντας τὰς θεμελιώδεις δογματικὰς δάσεις τῆς Χριστιανικῆς Θεολογίας.

Θὰ ἡδυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ σᾶς ὑπενθυμίσωμεν ὅτι τὰ συγγράμματα τοῦ Θεοσόφου Ἀπ. Παύλου εἶναι τὰ παλαιότερα Χριστιανικὰ συγγράμματα. Καὶ ὅμως εἰς τὰ συγγράμματα ταῦτα παρουσιάζεται ὁ Κύριος ἡ-

μῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς «ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων» καὶ κενώσας ἑαυτὸν ἵνα προσλάβῃ μορφὴν δούλου. Παρουσιάζεται ὡς Υἱὸς Θεοῦ γενόμενος ἐκ γυναικὸς, ὡς πρὸς τὸν παρῶν τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως Αὐτοῦ καὶ ὁδὴ γῶν τὸν Ἰσραὴλ ἐν ἐρήμῳ. Σᾶς ἐρωτῶμεν κατὰ τί ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ παντουργοῦ καὶ παντάρχου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀνομοία τῆς εἰκόνης τὴν ὁποίαν ὁ Πνευματέμφορος Μέγας Ἀθανάσιος (—ἡ βάσις τῆς Αἵματοβαφοῦς καὶ ἀκαταλύτου εἰς τοὺς αἰῶνας Ὁρθοδοξίας—) αἰ πάνσεπτοι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ τὸ Παντέρον καὶ Σεπτότατον Σύμβολον τῆς Πίστεως ἐπαρουσίασαν; Ἡ, κατὰ τί διαφέρει ταύτης ὁ Χριστὸς τῶν Συνοπτικῶν, ἀφ' οὗ καὶ κατ' αὐτοὺς ὁ Κύριος ἡμῶν νομοθετεῖ ὡς Θεός, ζητεῖ τὰς ὑψίστας θυσίας ἀπὸ τῶν ἀληθεῖς ὁπαδῶν καὶ μιμητῶν Του καὶ προκηρύσσει ἑαυτὸν Ὑψίστον Κριτὴν ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν, ἵνα κρίνῃ ὡς Θεός παγκρατὴς, παντοκράτωρ καὶ Παντοδύναμος τὸν κόσμον;

Ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου χθὲς καὶ σήμερον ὁ Αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται οἱ δὲ λόγοι Του οὐ μὴ παρέλθωσι. Τὸ πανυπέροχον φῶς τῆς ἐκ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίας, ἐφώτισε σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐσκορπίσθη ἀφειδῶς καὶ πρὸς δικαίους καὶ πρὸς ἀδίκους καὶ πρὸς πιστοὺς καὶ ἀπιστοὺς. Ἀπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς μεγάρου τοῦ πλουσίου μέχρι τῆς πτωχῆς καλύβης τοῦ πτωχοῦ, τὸ φῶς τῆς σωτηρίας τὸ ἀνύκτερον τὸ ἄδυτον καὶ ἀνέσπερον, τὰ πάντα κατηύγαγεν. Αἱ ἐσκοτισμένοι διάνοιαι ἐκ τοῦ ὑπερθέου καὶ οὐρανοῦ αὐτοῦ φωτὸς φωτίζονται αἱ τεθλιμμέναι καρδίαι ἀναθαρροῦσιν, αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν παρηγοροῦνται καὶ ὅλη ἡ κτίσις καὶ ὅλα τὰ πλάσματα, οὐρανὸς καὶ γῆ καὶ πτηνὰ, ἥλιος, καὶ σελήνη, ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ χαίρουσι, ἀγάλλονται καὶ ἀναπέμπουσι πρὸς τὸν Στυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Ἐλευθερωτὴν καὶ λυτρωτὴν καὶ ψυχωσώτην Χριστὸν τὴν θείαν ὁμνοφδίαν τῆς εὐχαριστίας. Οἱ ὑπονομευταὶ τῆς ἀειζώου καὶ κοσμοσωτηρίου Ὁρθοδοξίας καὶ αἱ ἐχιδναὶ τῆς Πορνείας καὶ Ἐθνοσωτείρας Ἀγιοτάτης ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας, οὐρίζουσι καὶ προσπαθοῦσι νὰ μειώσωσι δι' ὅλων τῶν σατανοδούλων καὶ διαβολοδλαστουργήτων μέσων τὸ μεγαλεῖον τῆς μακαριουργοῦ λαοσώστου πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τῶν πιστῶν πρὸς τὸ θεϊκότατον φῶς τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου. Ἐπὶ δύο χιλιετηρίδας ἀγωνίζονται νὰ μειώσωσι τὴν δύναμιν καὶ τὴν λάμψιν τοῦ φωτὸς τούτου, ἀλλ' ὅχι μόνον δὲν κατορθώνουσιν, ἀλλ' οὔτε ν' ἀτενίσωσιν, οὔτε νὰ φθάσωσι τὸ θεῖον φῶς δὲν δύνανται. Τὰ ἀμέτρητα πλήθη τῶν ὁρθοδόξων καὶ γνησίων πιστῶν πάντα θὰ ἔχωσιν ἐστραμμένους τὰς διανοίας καὶ τὰς καρδίας ἐκεῖ πρὸς τοὺς πανσέπτους καὶ πανιέρους τόπους, ἐνθα ἔλαβε χώραν τὸ πάμεγα δρᾶμα

τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἡ κοσμοϊστορικὴ καὶ ἀνυπερέλθου μεγαλείου Λαμπροφόρος, Ζωογόνοσ καὶ κοσμοχαρμόσυνοσ Ἀνάστασις. Τὸ θεϊκὸν φῶσ τοῦ Χριστοῦ τὸ ὅποιον διεσκορπίσθη εἰς πᾶσαν γωνίαν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου τοὺς μὲν πιστοὺς καὶ ἀληθεῖς Χριστιανοὺς αἰποτε πλοιοῖ ἀδιστάκτου, ἀκαταισχύντου καὶ ἀδιακρίτου ἐλπίδοσ καὶ παναπείρου καὶ ὑπερεκφράστου λαθικηδοὺσ πνευματικῆσ ἀγαλλιᾶσεωσ, τοὺς δὲ ἀπίστοὺς ἀνεθεῖσ καὶ ἀντιχρίστοὺς μασσόνουσ καὶ ὀλιστάσ Θεομάχοὺσ καὶ Χριστομάχοὺσ τυφλώνει.

Τέλοσ θὰ ἠθέλαμεν νὰ μᾶσ ἐξηγήσητε πῶσ ἐν περιβάλλοντι αὐστηρῶσ. Μονοθεϊστικῶ ἀδέξιοί τινεσ καὶ ἄσμηοι καὶ ἄμοιοι πάσης πειδείασ καὶ μορφώσεωσ ἄλιεῖσ θεοποιοῦντεσ ἕνα κοινὸν ἄνθρωπον κατάρθωσαν νὰ φιλοτεχνήσωσι τὴν μεγαλοφυοὺσ συλλήψεωσ καὶ αὐτόχρημα μοναδικῶσ ἀριστουργηματικὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὑποδείξατέ μᾶσ ἔστω καὶ ἐν ἀνάλογον καὶ ὁπωσδήποτε προσεγγίζον τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ παράδειγμα ἐκ τῆσ Ἑβραϊκῆσ κυρίωσ ἱστορίασ, λαοῦ δηλαδὴ μονοθεϊζόντοσ καὶ αὐστηρῶσ πρὸσ τὸν Ἰεχωῶθ προσκεκολλημένου. Ἀσφαλῶσ πνίγεσθε ἀμφοτέροί Σᾶσ ἀλιεύοντεσ δόξαν φιλοσόφων οὐχὶ ἐν ταῖσ Θεοπνεύστοις Ἀγ. Γραφαῖσ, τῇ πηγῇ πάσης σοφίασ καὶ ταμείῳ πάσης ἀρετῆσ, ἀλλὰ εἰς τὰ θολὰ καὶ δυσώδη καὶ δεδορβορωμένα ρεύματα τῶν ἀδόξου λήθησ σχολῶν τοῦ Γερμανοεβραίου τῆσ Τιδίγγησ Στράουσ, τοῦ Γαλλοεβραίου Ρενὰν καὶ τῶν λοιπῶν ἀντιχρίστων καὶ χριστομάχων μασσόνων. Ἐπιβάλλεται εἰς ὑμᾶσ ἀμφοτέρουσ σᾶσ, Σεδασμιώτατε μητροπολίτα Σερβίων καὶ Κοζάνησ κ. Ἰωακείμ καὶ κ. Καθηγητὰ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ν. Λοῖβρη, κατόπιν τῶν ὅσων σκηνδαλωδῶσ ἐδημοσιεύσατε περὶ τοῦ Σωτῆροσ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ θεοδότου Εὐαγγελίου Του νὰ καθάρισατε τὴν θέσιν Σᾶσ γράφοντεσ καθαρῶσ τί φρονεῖτε ἡμεῖσ περὶ τοῦ Κυρίου, ἀπέναντι τῶν κρινάντων τὸν Ἰησοὺν Χριστὸν ψευδῶσ, διότι δημοσιεύοντεσ περὶ Χριστοῦ, ὡσ ἐδημοσιεύσατε καὶ περὶ τοῦ πανγκοίνωσ πανσέπτου Εὐαγγελίου Του, διδετε τὸ δικαίωμα νὰ σᾶσ κρίνωσιν οἱ ἄνθρωποι πεπλανημένουσ ὡσ πρὸσ τὴν Θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ! Ἀναμένομεν καὶ ἡμεῖσ οἱ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν γνωστοί σᾶσ καὶ προσωπικῶσ—νὰ ἀπαντήσητε ἐὰν πιστεύητε εἰς Θεὸν Χριστὸν, ἢ οὐ, ἵνα ἀπαλλαγῇτε τῆσ κατηγορίασ τὴν ὁποίαν μόνοι σᾶσ ἐδημιουργήσατε διὰ τῶν σκανδαλωδῶν δημοσιευμάτων εἰς δάρεσ τῆσ Χριστιανικῆσ Ἑλληνικῆσ Κοινωνίασ.

Ναί !

Σέρβια 7—5—30

Δτωρ **Ξεν. Α. Παπαμιχαήλ**
(Ἰ α τ ρ ό ς)

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνησ, γράφοντεσ πρὸσ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δελτίου τῆσ Ὁμοσπονδίασ τῶν Λειτουργῶν τῆσ Μέσησ Ἐκπαιδεύσεωσ, ὑπ' ἀριθμ. 43—44 ἐξ ἀφορμῆσ τῆσ δημοσιεύσεωσ ἐν αὐτῷ τοῦ νέου προγράμματοσ τῆσ θρησκευτικῆσ διδασκαλίασ ἐν τοῖσ σχολείοις τῆσ Μέσησ Ἐκπαιδεύσεωσ κατὰ κύρια καὶ οὐσιώδη αὐτῆσ τμήματα εἰς παραγράφουσ ὁμῶν ἀριθμούμενα ἔχει ὡσ ἐξῆσ:

«1) Κατὰ συνέπειαν πλήρωσ ἐπικροτοῦμεν τὸν νέον πρόγραμμα τοῦ κ. καθηγητοῦ καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἀλλὰ μὲ τὰσ ρητάσ ἐπιφυλάξεισ ἡμῶν ὡσ πρὸσ τὴν διδασκαλίαν τῆσ ἱερᾶσ ἱστορίασ, ἀπὸ τῆσ ὁποίασ πρέπει νὰ λείψῃ τὸ πνεῦμα τῆσ καταχρήσεωσ τῶν διαφόρων θαυμάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιτιθέμενα πρὸσ τοὺσ φυσικοὺσ νόμουσ, οἵτινεσ διδάσκοντα διὰ τῶν ἄλλων φυσιογνωστικῶν μαθημάτων, παρέχουσιν εἰς τὴν νεολαίαν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τὸ σύνολον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποτελεῖ σύστημα μυθολογίασ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ δογματικοῦ συστήματοσ τῶν διαφόρων ἐκλιπόντων θρησκευμάτων, ὅπερ σήμερον καλεῖται μυθολογία».

2) «Πρὸσ ἀποφυγὴν λοιπὸν ἀφ' ἐνὸσ τοῦ ὅγκου τῶν ὑπερφυσικῶν ἀφηγήσεωσ ἐκ τῶν Εὐαγγελίων, σύμπτυνεῖν δὲ τῶν περιττῶν καὶ ἀνάλυσιν ἀφ' ἐτέρου τῶν χρησιμωτέρων στοιχείων, φρονοῦμεν ὅτι τὸ μάθημα τῆσ ἱστορίασ τῆσ Καινῆσ Διαθήκησ εἶνε δυνατόν ν' ἀποτελέσῃ τὴν εἰσαγωγὴν τῆσ Κατηχήσεωσ καὶ Χριστιανικῆσ Ἠθικῆσ τῶν δύο τοῦτοιωσ καρπῶν τῆσ Εὐαγγελικῆσ ἱστορίασ».

3) «Ὡσαύτωσ εἰς τὸ μάθημα τῆσ λειτουργικῆσ δὲν εἶνε ἄσκοπον νὰ ἀναπτυχθῇ ἐπαρκῶσ καὶ ἡ σχέσις τῶν λειτουργικῶν τύπων ἄρχαίου Ἑλληνισμοῦ, Ἑβραϊκῆσ λατρείασ, θεάτρο, μῦσεωσ καὶ τῶν σημερινῶν ἐκκλησιῶν οἰκῶν καὶ λειτουργιῶν διὰ νὰ παρασταθῇ εἰς τὰ ὅμματα τῆσ νεολαίασ ἀφ' ἐνὸσ μὲν ἡ ἱστορικὴ συνέχεια τῆσ θρησκείασ τῶν δύο λαῶν, ἐξ ὧν παρέλαβε τὸ θρησκευτικὸν αὐτοῦ συγκρότημα ὁ Ἑλλήν, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ ἀφθαστον μεγαλεῖον ὅπερ περιβάλλει τὴν θρησκευτικὴν ἰδέαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τῶν λαῶν, καθοδηγοῦσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν καὶ τὸν θρίαμβον τοῦ πνεύματοσ ἐπὶ τῆσ ὕλησ».

4) «Γενικώτερον δ' εἰπεῖν τὸ ὅλον πνεῦμα τῶν διδασκτικῶν διδλίων ἐν τοῖσ σχολείοις συντασσόμενων τοῦντεσθεν ὑπὸ δοκίμων θεολόγων, σκεπτομένων καὶ γραφόντων διὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα δεόν νὰ προσαρμοσθῇ πρὸσ τὰσ πνευματικὰσ ἀνάγκασ, ὡσ καὶ τὰσ ἠθικὰσ καὶ κοινωνικὰσ τοιαύτασ τοῦ αἰῶνοσ, καὶ νὰ παύσωσιν οἱ διάφοροι ἄδελφοί γράφοντεσ καὶ συγγράφοντεσ μυθιστορίασ καὶ συναξάρια διὰ θρησκευτικὴν τροφὴν τῆσ [συγχρόνου ἑλληνικῆσ γενεᾶσ]. Αὐτία

είσιν αἱ ὀρθολογίζουσαι περικοπαὶ τοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης.

* *

Ἐκ δὲ τῶν σκανδαλωδῶν δημοσιευμάτων ἐπίσης τοῦ κ. Ν. Λούδαρη Καθηγητοῦ ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῶν Ἀγίων καὶ Πανσέπτων Παθῶν, ἀπερ' ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν ἐφημ. «Πρωτὰ» Ἀθηνῶν ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐκδοχὴ τοῦ Ἰησοῦ ὡς φορέως τῆς πλήρους ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅσον καὶ ἂν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ μύθου!!! εἶναι κατ' οὐσίαν καρπὸς τῆς πίστεως» («Πρωτὰ» 16 Ἀπριλ. ἐ. ἔτους).

«Τὸ πᾶν διὰ τὴν ὀρθολογισμὸν εἶναι τὸ λογικὸν ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχουσι τὰ κριτήρια παντὸς ιστορικῶς γεννηθέντος καὶ τὸ ὁποῖον βοηθεῖ ἡμᾶς νὰ ἀπαλαγῶμεν ἀπὸ τῆς ιστορίας διότι παρέχει εἰς ἡμᾶς ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἄρθρην ἠθικὴν καὶ τὴν ἀληθῆ θρησκείαν. (Πρωτὰ Ἀθηνῶν).

Σέρβια 7-5-30

Δωρ. Ξεν. Α. Πικριμειχάλη
Ἱατρός

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ

Ἐπὶ μίαν τριετίαν ἐργασθεὶς παρὰ τῇ Χ. Α. Ν. Ἀθηνῶν ὅση μοι δύναιμι, διὰ τὴν ὁργάνωσιν καὶ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ νέου τούτου προγράμματος τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων Ἀθηνῶν, θὰ διέπραττον σπουδαίαν παράλειψιν, ἐὰν δὲν ἐπωφελοῦμένη τῆς παρούσης ἐπετείου ἵνα καὶ δημοσίᾳ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Ὁργάνωσιν ταύτην, ἥτις μοι ἔδωκε τὴν λαμπρὰν εὐκαιρίαν νὰ ἐργασθῶ δι' ἔργον, τὸ ὁποῖον μεγίστη παρ' ἡμῖν ὑπάρχει ἀνάγκη ἐντατικώτερον νὰ καλλιεργηθῇ καὶ εἰς εὐρύτεραν ἀκτίνα νὰ διαδοθῇ.

Συνήθως ἡ προστασία τῆς ἐργαζομένης νεολαίας παρ' ἡμῖν ἐκλαμβάνεται μόνον ἀπὸ τῆς ὀλικῆς τῆς ἀπόψεως, ὡς αἰεὶ εἰς χεῖρας μερικῶν δὲν καταντᾷ κατ' ἀλλήλων ὄργανον διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν νεανικῶν ψυχῶν ἀπὸ κάθε σταγόνα δρόσου ἀγάπης καὶ ἀνωτερότητος καὶ δὲν δίδει τὰ μέσα διὰ νὰ υποβιβάσθωσι αἱ εὐγενεῖς καρδίαι τῶν νέων εἰς ἀπλᾶς θεραπευτικὰς τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐκμαυλιστικωτέρων ἡδονῶν εἰς τὰς ὁποίας πάντα ὁδηγεῖ ἡ ἑλλειψὶς ἰδεῶν ὕψιλοτέρων ἐμψυχουμένων ὑπὸ τῶν παλμῶν καρδίας δυνάμενης πράγματι νὰ πονῇ καὶ γνωρίζουσας νὰ ἀπολαμβάνῃ.

Δὲν γνωρίζω, ἐγὼ τοῦλάχιστον πέρα πολλὰς προσπάθειας σοδαράς διὰ τὴν παρὰ τοῖς νέοις ἐμπνευσιν ἰδεῶν ὕψιλων διὰ τὴν καλλιέργειαν ἑξῶν εὐγενεστέρων, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀπαραιτήτως

ἐφοδίων κατὰ τῶν μυρίων κινδύνων. τοὺς ὁποίους ἐγκλείει ἡ ζωὴ τοῦ μόλις στηριζομένου εἰς τὰ πρῶτά του δῆματα νεαροῦ ὑπαλλήλῃσκου, τοῦ μαθητευομένου ἐργάτου, τοῦ ζητοῦντος ἐργασίαν μαθητοῦ, τοῦ ἐστερημένου προστασίας φιλοτιμωτάτου μὲν ἀλλ' ἀδυνάτου καὶ ἀκόρου ἀγωνιστοῦ τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ διὰ μίαν τοιαύτην ἐργασίαν χρειάζεται ὁλόκληρος κίνησις, τεράστιος ἀγὼν, αὐτὸ τοῦτο φανατικὴ Σταυροφορία, ἡ ὁποία νὰ ἐπεκταθῇ εἰς ὅλα τὰ ἄκρα τῆς χώρας, νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἰσχυροὺς, νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἀδυνάτους, νὰ ὑποστηρυχθῇ ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς σοφωτέρους καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ πάσῃ θυσίᾳ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέσων διὰ τῶν ὁποίων θ' ἀποκτήσωσιν σῶμα ὕγιες, νοῦν ἰσχυρόν, καρδίαν μεγάλην, πᾶν ὅτι χρειάζεται διὰ μίαν νεολαίαν ἀνταξίαν τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς φυλῆς μας.

Ἡ θαυμαστὴ ἐργασία τῶν Νυκτερινῶν Σχολῶν, τόσον τῶν ἐπαγγελματικῶν ὅσον καὶ τῶν παρεχουσῶν τὴν πρώτην γραμματικὴν ἐκπαίδευσιν, τιμᾷ ὄντως τὸν τόπον μας καὶ, περισσότερον ὅλων ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶχον τὸ θάρρος νὰ τεθοῦν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν φιλοδοξίαν νὰ ἐπεκτείνουν τὸ ἔργον μιᾶς τόσον ὠφελίμου πρωτοβουλίας. Ἡ ὁργάνωσις μας δὲν δύναται ἢ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἀπὸ τῶν Σχολῶν τούτων εὗρίσκει ἀρκετὸς νέους ἐτοιμασμένους ἤδη διὰ νὰ δεχθοῦν τὴν στερεωτέραν τροφήν, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ συνεργασθῇ μὲ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν παρρηκολούθησιν τοῦ νεαροῦ ἐργάτου καὶ ὑπαλλήλου ἔξω τῆς Σχολῆς του, εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς του, καθὼς καὶ εἰς τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας του, εἰς τὴν οἰκογενειακὴν του ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν του ἐπίδοσιν.

Καὶ τοῦτο ἀπετέλεσε τὸν σκοπὸν καὶ τὴν δάσιν τῆς Ὁργάνωσός τοῦ Τμήματός μας, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε νὰ ἐργασθῇ.

1ον) Διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀπαρχὴν τῆς συστηματικῆς μελέτης τῶν προβλημάτων τῆς ψυχῆς τοῦ ἑλλήνος ἐργαζομένου νέου.

2ον) Διὰ νὰ δώσῃ τὴν ἀφορμὴν πρὸς δημιουργίαν κέντρων ἀναψυχῆς τῆς ἐργαζομένης νεολαίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποτελεσματικῶς νὰ χρησιμοποιοῦται ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἐλεύθερος καιρὸς.

3ον) Διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸ δυνατόν τῆς συνεργασίας τῶν νέων ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ

4ον) Διὰ νὰ ἀπαρτίσῃ τὸν πρῶτον πυρῆνα μιᾶς ὁργανωμένης ἐπὶ χριστιανικῶν ἀρχῶν ἐργαζομένης νεολαίας, ἡ ὁποία νὰ δύναται νὰ διακρίνῃ τὸ πραγματικὸν τῆς συμφέρον καὶ νὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἀρχὰς τῆς, ἔστω καὶ ἂν κάποια θυσία ἀπαιτηθῇ.

Δὲν νομίζω ὅτι μᾶς εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ριψοκινδυνεύσῃ οἰαδήποτε κριτικὴ τοῦ ἐπιτευχθέντος

αποτελέσματος, ἐλπίζω ὅμως ὅτι εἶναι λίαν προσεχῆς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ καταστῇ δυνατὴ μία ἀντικειμενικώτερα ἐξέτασις αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀποδειχθῇ, ὅτι γνωρίζει ἡ νεολαία ἡ ἐλληνικὴ εἰς οἰανδήποτε κοινωνικὴν βλαβήν καὶ ἂν εὐρίσκεται νὰ ἐπωφελεῖται περισσότερον τῶν ἀγαθῶν εὐκαιριῶν, ἀρκεῖ αἱ εὐκαιρίαι αὐτῇ νὰ τῆς δοθοῦν.

Ἐὰν εἰς τὴν ὁργάνωσίν μας δοθῶσι τὰ ἀπαραίτητα μέσα θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπεκτείνῃ ἔτι πλέον ἔργον τὸ ὁποῖον ἤρχισε ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ συνεχίζει ἐν μέσῳ ἐμποδίων, τὰ ὁποῖα μόνον πασχοντες ἐξ αὐτῶν δύνανται κατ' ἀξίαν νὰ ἐκτιμήσουν.

Ἐὰν ἐν τῷ μεταξῷ, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας τῆς πρωτοβουλίας συνέβη, ἡ πρωτοβουλία τῆς αὐτῆς τύχῃ εὐρύτερας ἀπὸ μέρους καὶ ἄλλων ὁργανισμῶν ἡ προσώπων μερίμνης, ἡ Χριστ. Ἀδελφότης τῶν Νέων, θὰ ἦτο ἀκόμη περισσότερον εὐτυχής.

ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΑΛΗΝΑΙΟΣ π. Θ.

Διευθυντὴς τοῦ Τμήμ. Νέων τῆς Χ. Α. Ν. Ἀθηνῶν

ΙΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Λέτε κτάντημα.

Εἰς τὸ Γενικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον εὐρέθησαν 55 χιλιάδες δραχμαὶ καὶ χρέος 15 ἑκατομμυρίων!! Ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀσυνειδήτου διαχείρισεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας δύο δισεκατομμυρίων δραχμῶν, τῆς ὁποίας αἱ πρόσοδοι κατεβροχθίζοντο ὑπὸ μοναδικῶς ἀσυνειδήτων, ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας!!

Ἀν αὐτὴν τὴν περιουσίαν εἶχον ἄλλοι;

Μίαν τοιαύτην περιουσίαν ἂν εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του ἄλλος τις ὁργανισμὸς, θὰ ἔκαμνε θύματα. Θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν κατάστασιν ριζικῶς τοῦ λαοῦ. Θὰ ἠδύνατο νὰ διδάξῃ, νὰ φωτίσῃ, νὰ ὠφελήσῃ. Νὰ συντηρῇ πανεπιστήμια, σχολὰς. Νὰ μισθοδοτῇ ἀξιοπρεπῶς τὰ ἐνεργὰ μέλη του.

Ἀλλὰ θρησκεία

εἰς τὰ μυκλὰ τινῶν θὰ ἦτο ἐκμετάλλευσις.

Οἱ καλόγηροι ὅμως καλοῖ... ἐνόμισαν ὅτι ἡ μοναστηριακὴ περιουσία, ἦτο περιουσία των, ὡς νομίμων καὶ θεῖα δικαίω κληρονόμων. Τὴν ἐροκάνιζον λοιπὸν χωρὶς οἱ δδόντες των νὰ κουρασθῶσι καὶ ἡ κοιλία των νὰ χορτάσῃ. Εἶνε περιουσία τῆς Ἐκκλησίας ἔλεγον καὶ ἡμεῖς ἀποτελοῦμεν τὴν ἐνσάρκωσιν τῆς Ἐκκλησίας, εἴμεθα ἡ Ἐκκλησία!!! Τόσον ἠνόησαν τὸν Χριστὸν, ὥστε οἱ θρασεῖς, ὀνομάζον καὶ ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς Ἐκκλησίαν Του! καὶ κληρονόμους τῆς περιουσίας τῆς.

Δὲν ἐφικντάσθησαν...

Ἐν μέσῳ εἰκοστῇ αἰῶνι ἐφάνησαν ἀνίκανοι νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ τακτικὴ των δὲν ἔχει πέρασιν. Ὅτι τὴν τακτικὴν των θὰ ἀνέκοπτον ἄλλοι ἔχοντες ἀντίθετον γνώμην πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀγάπην ἀληθῆ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς, τοὺς ὁποίους

μὲ τὴν ἀσπλαχνίαν καὶ περιφρόνησιν εἶχον ἐγκαταλείψει.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως

Ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίσασα νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀθλιεστάτην κατάστασιν εἰς ἣν εἶχον δδηγήσει τὴν μοναστηριακὴν περιουσίαν οἱ καλοῦντες ἑαυτοὺς Ἐκκλησίαν, ἀπέδειξεν ὅτι ἀληθῶς ἀγνωστὴν τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἐννοίαν.

ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΑΜΟΥ

Ἰταμώτερον καὶ πλέον ἀπερίσκεπτον ἔγγραφον δὲν ἦλθεν εἰς φῶς. «Τὸ θέματα ὅμως εἶναι τοῦτο, ὅτι ἀφήκατε νὰ πιστευθῇ ὅτι θέλετε νὰ ἡμᾶς συντρίψετε ὡς Ἐκκλησίαν» «Πεύγομεν εἰς τὰς ἐπαρχίας μας ὅχι μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἱεράρχαι μὲ τὴν πικρίαν διάχυτον εἰς εἰς τὴν ψυχὴν μὲ τὴν συναίσθησιν ὅτι εἰς τὴν εὐγενῆ μας προσπάθειαν ὅπως δώσωμεν πνοὴν ἐλευθέρων καὶ δημιουργικῆν εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας συντητήσαμεν τὴν εἰς καὶ τὴν ἀντίστασιν ἀπὸ μέρους τῆς πολιτείας». Καταπλήσσεται κανεὶς ἀπὸ τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀντιλήψεις τῶν γρχφάντων. Κηρύσσουσιν τὸν Πρωθυπουργὸν τοῦ Κράτους ἐχθρὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἐχθρὸν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας!! Ἀφοῦ μᾶς ρευστοποιεῖς τὴν μοναστηριακὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν ἐτρώγομεν, εἰσαι ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας, διότι Ἐκκλησία εἴμεθα ἡμεῖς! «Θέλετε νὰ μᾶς συντρίψετε ὡς Ἐκκλησίαν! Καίτοι λαμβάνομεν μισθὸν ἀρειοπαγίτου καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς πόρους ὁ μισθὸς μας κατὰ μῆνα ἀνέρχεται εἰς 20 καὶ 30 χιλ. «Θέλετε νὰ μᾶς συντρίψετε» καὶ νὰ ἀνακόψετε τὴν πρόσδοον μας! Τόση εἶναι ἡ μὴνις των, ποῦ θέλουν νὰ παραστήσουν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὸν Πρωθυπουργὸν του, ἀσεβῆ καὶ ἐχθρὸν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἀλλ' ὁ λαὸς τὸν ὁποῖον πάντοτε ἐξέλεγον ὡς βλάκα, δὲν ἀπατάται—εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὲρ τῆς τακτικῆς καὶ ἀντιλήψεως τοῦ Πρωθυπουργοῦ του, ὃν πιστεύει ὡς εὐσεβῆ καὶ ἀληθῶς ἀγαπῶντα τὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως καὶ τακτικῆς τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως εἶναι συγχρόνως καὶ ἀπροκαλύπτως καὶ αἱ 9 χιλιάδες τῶν ἱερέων τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ἐγκατελείφθησαν εἰς πενίαν καὶ δυστυχίαν ἀπὸ ἐκείνους ποῦ εἶνε κατὰ τῆς ρευστοποιήσεως, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς Ἐκκλησίαν καὶ κληρονόμους τῆς περιουσίας τῆς, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἑαυτοὺς μὲν θεωροῦν ἀπαραίτητον νὰ ζῶσι μὲ προσόδους χιλίας δραχμὰς πολλάκις τὴν ἡμέραν καὶ μέσα σὲ παλάτια, τοὺς δὲ ἱερεῖς καὶ ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας νὰ δυστυχῶσι καὶ νὰ φυτοζωῶσι

Τυπογραφεῖον Μπορτολῆ Φραγκιαδάκη—Χανιά